

El gust per la lectura

Fem teatre amb Josep M. Benet i Jornet

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

SEMINARI
"El gust per la lectura"
1997-1998

Direcció General d'Ordenació Educativa
Servei d'Ensenyament del Català

Fem teatre amb Josep M. Benet i Jornet

FRANCESC GIL I LLUCH
M. JOSEP SIMÓ I PERALTA

Tots els textos han estat reproduïts amb l'autorització expressa de les editorials corresponents.

ÍNDIX

Introducció	5
Orientacions per al professorat	7
1. Objectius	7
2. Continguts	8
3. Orientacions didàctiques	9
I. El somni de Josep Maria Benet i Jornet	11
1. Una passió per compartir	13
2. El teatre infantil i juvenil	17
3. L'entrevistem?	19
II. Elements de la comunicació oral	23
1. Recursos expressius	25
1.1. Volum de la veu	25
1.2. Entonació del missatge	27
1.3. Velocitat de la dicció	28
1.4. Onomatopeies	29
2. Elements no verbals	35
2.1. Gestualitat	36
2.2. Indumentària.	38
2.3. Espai	40
III. De la conversa quotidiana al diàleg teatral	47
1. Situació comunicativa	49
2. Adequació	53
3. Coherència	54
4. Cohesió	57
5. Taller de creació i de fantasia	59
IV. Representem <i>El somni de Bagdad</i>	61
1. De què parlem?	63
1.1. L'Orient somniat	63
1.2. La crisi del petroli	65
1.3. La innocència perduda	66
1.4. El món real	68
2. Els nostres herois	68
2.1. Stuart	68
2.2. Aixa	71
2.3. Zulema	76
2.4. Omin	78
2.5. El Califa, l'Indentent i el Botxí	.
3. Les escenes	80
4. El repartiment	82

Bibliografia	85
Annex	89
1. Qui sóc i per què escric	91

INTRODUCCIÓ

Una peça teatral reuneix tots els requisits per constituir un material preciós dins les activitats que es porten a terme en un centre educatiu. Els textos, sovint de procedència diversa, s'ajusten a la perfecció als objectius que el professorat es marca com a prioritats. Ens referim a tots els aspectes que el text ofereix, tant des del punt de vista lingüístic, com conceptual. Sense deixar-ne de banda un altre de fonamental i sovint poc valorat: el sensitiu. Moltes de les habilitats de l'alumnat que difícilment es poden detectar, surten a la superfície quan una proposta atractiva les estimula. No cal insistir més en aquest punt. L'experiència ens n'ofereix tots els arguments.

Davant les noves perspectives del sistema educatiu, l'ensenyament de la llengua imposa uns interessos que tradicionalment han estat poc valorats. La llengua oral n'és un, potser en aquests moments el prioritari. El professorat s'ha trobat amb la necessitat de potenciar-ne l'aprenentatge i, sobretot, l'ús. Les eines de què disposa són, en l'actualitat, insuficients. Treballar sobre textos teatrals, escenificar-los o utilitzar-los com a eina per perfeccionar l'oralitat, és cada cop més una pràctica habitual.

És amb aquest esperit que hem elaborat un dossier centrat en el fet teatral. Les activitats proposades es marquen com a objectiu incidir en una línia que desperta l'interès del professorat pel seu elevat valor didàctic. Les propostes de treball se centren a despertar en l'alumnat la curiositat per unes obres que permeten una introducció lúdica i desinhibida als aspectes més elementals del teatre.

Josep M. Benet i Jornet, l'escriptor a qui dediquem aquest dossier, ha escrit, paral·lelament a la seva obra per a adults, textos dedicats als espectadors més joves. El teatre infantil i juvenil no constitueix, però, una illa al marge dels interessos estètics i intel·lectuals de les peces per a adults. Ho deixa ben clar a la introducció a *Taller de fantasia i Supertot*: “Quan, assegut davant dels fulls en blanc, he volgut que unes obres fossin acceptades per les ments dels nens, no he renunciat, efectivament, i celebro que me n'hagin fet adonar, a les meves inquietuds, a les meves obsessions”. Qualsevol lector familiaritzat amb l'univers de Benet i Jornet se'n pot adonar després de llegir aquestes obres.

El dossier s'estructura en quatre apartats, que tracen un recorregut que comença amb una aproximació a la personalitat de Benet i Jornet i a la seva producció infantil i juvenil per desembocar en l'estudi d'una obra, *El somni de Bagdad*, que resumeix bona part de les característiques de la seva producció teatral:

1. El somni de Josep M. Benet i Jornet. L'objectiu d'aquest apartat és incitar l'alumnat a recollir informació útil per poder simular una entrevista a l'autor. Per tenir prou elements de treball, es tracten aspectes relacionats amb els seus anys de formació, la passió pel teatre i les obres adreçades al públic infantil i juvenil.

2. Elements de la comunicació oral. La comunicació oral suposa un coneixement d'habilitats i d'estratègies que qualsevol parlant utilitza. Alguns d'aquests recursos són necessaris, també, per a la representació. És per això que en aquest apartat es presenten diverses propostes per incidir en elements, com l'entonació o la velocitat de la dicció, aplicats tant a la comunicació oral com a la representació teatral.

3. De la conversa quotidiana al diàleg teatral. Aquest apartat completa l'anterior. L'elaboració i la representació de diàlegs teatrals es desenvolupa a partir de la conversa quotidiana. D'aquesta manera, els recursos de la teatralitat s'adquireixen de manera progressiva, a partir de coneixements previs dels nois i les noies.

4. Representem *El somni de Bagdad*. Després de treballar els primers apartats, l'alumnat s'enfronta a un text complet. Partim de la hipòtesi que un grup d'aficionats al teatre, els nois i les noies de la classe, decideixen representar una obra. Escullen *El somni de Bagdad*. Aquest capítol proporciona unes activitats perquè els alumnes i les alumnes es familiaritzin amb el text, a fi que interioritzin tot el que fa referència als personatges, a l'estructura i als temes que s'hi plantegen.

Tots els fragments que s'inclouen en el dossier, tant els dels llibres treballats com els d'altres autors, són referits a l'edició consignada a la bibliografia.

ORIENTACIONS PER AL PROFESSORAT

El dossier s'adreça preferentment a l'alumnat del primer cicle d'ESO. Es pot preveure també la possibilitat de treballar-lo en el segon cicle, seleccionant les pràctiques que s'ajustin al nivell del grup-classe.

La intenció final del dossier és que l'alumne/a s'iniciï en el món del teatre a partir de textos originals de Josep M. Benet i Jornet. La lectura expressiva, la creació, la dramatització de textos i situacions reals i la participació en el joc teatral són objectius que s'han d'acomplir progressivament.

El contingut de les activitats s'adscriu a l'àrea de Llengua, tot i que diversos aspectes que es proposen entren també dins l'àmbit de les àrees de Visual i plàstica i de Tecnologia. La interdisciplinarietat dels exercicis permet evidenciar a l'alumnat el lligam que existeix entre determinades matèries del currículum.

Un dels centres d'interès del dossier, potser el principal, és la insistència a proposar activitats que afavoreixin el perfeccionament de l'expressió oral i el foment de la creativitat individual dins un col·lectiu heterogeni. És molt important potenciar aquestes habilitats en una etapa en què l'alumne/a necessita guanyar seguretat i madurar la seva personalitat.

També té importància pel fet de divulgar i donar a conèixer millor el teatre en general i l'obra de Josep M. Benet i Jornet en particular.

L'objectiu no és formar veritables actors o actrius, sinó ajudar a entendre la complexitat d'interpretar un personatge i a valorar amb esperit crític una representació teatral.

1. Objectius

L'alumne/a, en acabar el crèdit, ha de ser capaç de:

1. Superar les dificultats que representa parlar en públic.
2. Llegir de forma expressiva un text teatral.
3. Adquirir un domini raonable del cos, la veu i el vocabulari bàsic teatral.
4. Utilitzar el llenguatge verbal i no verbal per expressar sentiments i emocions.
5. Memoritzar, interpretar i improvisar diàlegs breus i històries.
6. Simular emocions humanes elementals.
7. Crear, representar i interpretar un personatge d'acord amb situacions o interessos específics.
8. Reconèixer i utilitzar els elements necessaris (maquillatge, vestuari) per dur a terme una representació teatral.
9. Escenificar textos literaris o de creació pròpia.
10. Valorar i apreciar l'esforç dels companys en les actuacions davant el públic.
11. Adquirir l'hàbit de treballar en equip.
12. Ser responsable amb les tasques negociades, encomanades i acceptades.
13. Valorar el treball d'actor/actriu d'acord amb criteris personals.

2. Continguts

Procediments

1. Aplicació de les tècniques de respiració, relaxació, desinhibició i socialització.
2. Dramatització espontània o preparada de situacions de comunicació de la vida quotidiana o de textos literaris.
3. Participació en les diverses etapes del procés creatiu del fet teatral (llums, música, vestuari, *atrezzo*).
4. Experimentació de les diferents etapes del treball d'actor/actriu (domini del cos, modulació de la veu, construcció del personatge, la situació, la història i el context, l'expressió de l'estat anímic, el maquillatge).
5. Creació i recreació de textos amb finalitats teatrals.
6. Repetició i memorització de textos de creació pròpia o literaris.
7. Assaig d'escenes per millorar la qualitat interpretativa.
8. Representació de textos teatrals.
9. Lectura de diàlegs dramatitzats.

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

1. La interpretació teatral.
  - 1.1. Respiració i relaxació.
  - 1.2. La improvisació: jocs de rol, simulacions.
  - 1.3. La composició de personatges: aspecte físic, expressió d'emocions, sentiments.
2. L'espai escènic: localització, tipus d'escenaris, caracterització i elements fonamentals.
3. El maquillatge: conceptes bàsics, exageració i modificació de trets físics.
4. El text teatral.
  - 4.1. Característiques: l'oralitat, les acotacions, la divisió en escenes, els diàlegs, el monòleg.
  - 4.2. L'assaig: millora d'escenes, modificació d'actituds.
  - 4.3. La representació: l'escenografia, els efectes sonors i lluminosos.

Valors, normes i actituds

1. Consciència de la importància del teatre com a font de lleure.
2. Valoració positiva del teatre i el treball dels actors/actrius en particular.
3. Ús conscient de les eines del treball d'actor/actriu per millorar la capacitat de comunicació personal.
4. Valoració positiva de la lectura d'obres de teatre i de l'assistència a representacions teatrals.
5. Predisposició a adoptar rols diversos, i, fins i tot, ridículs.
6. Respects i tolerància per la dinàmica i ritmes aliens.
7. Responsabilitat i esperit crític envers el propi treball i el dels altres.
8. Cooperació en les tasques col·lectives.

3. Orientacions didàctiques

Per a l'ensenyament/aprenentatge

La preparació d'activitats didàctiques per despertar en l'alumnat l'interès pel teatre ha de partir d'un coneixement exhaustiu de les habilitats i els interessos dels nois i les noies que participaran en el treball a l'aula.

La metodologia que s'ha d'utilitzar ha de ser prou variada per ajustar-se a les potencialitats de cada alumne. Lògicament, no tots els alumnes han de realitzar les mateixes pràctiques, sinó que s'ha de contemplar el grup-classe com a motor de les activitats. Es pot dur a terme un treball especialitzat, en què les tasques quedin repartides en funció de les preferències que manifestin els protagonistes de les activitats que es proposen al dossier.

La integració en el grup és un objectiu important. El professorat l'ha de contemplar com a prioritari. La cohesió en un col·lectiu harmònic ha de presidir la realització dels exercicis.

No és indispensable que el centre disposi d'una sala d'actes que serveixi de marc per als assaigs teatrals. L'objectiu final del treball sobre el dossier no ha de ser forçosament la representació d'una obra de teatre. Una aula és un espai suficient per poder treballar, a condició que la disposició del mobiliari de la classe s'ajusti a les necessitats evidents que precisin les activitats que s'hi duran a terme.

Cal insistir també en la conveniència de disposar d'un equipament audiovisual òptim, tant pel que fa als suports de vídeo com de so. Són molt recomanables per exercitar el domini de determinades aptituds, així com per propiciar l'autocorrecció per part de l'alumnat.

Per poder dur a la pràctica la representació, parcial o total, d'una peça teatral cal que cada alumne/a graduï el seu esforç d'acord amb les seves possibilitats. Tothom ha de trobar la funció que més li convingui dins el col·lectiu. El procés a seguir serà comú per a tots els membres del grup, però l'ambició en els objectius finals dependrà de les potencialitats de cadascú. La familiarització amb les tècniques de treball ha de ser ràpida, per poder així afavorir la integració de l'alumnat en una dinàmica de grup positiva.

El domini del cos i de la veu ha de ser el primer aspecte a exercitar. En segon lloc, les improvisacions, que han de servir per introduir els nois i les noies en una faceta expressiva que, probablement, els haurà estat desconeguda. Incidir en aquest procés és una pràctica delicada que requereix una dedicació intensa per part del professorat. El pas següent consisteix a treballar la caracterització, aspecte que abasta des del maquillatge al vestuari. Posteriorment, les activitats se centraran en l'estudi, memorització i assaig d'escenes diverses. Com hem observat anteriorment, la representació final seria un objectiu d'acompliment no obligatori.

Els textos teatrals que s'han escollit de Josep M. Benet i Jornet permeten una aplicació molt versàtil per part de l'alumnat. Els referents culturals a què es fa referència al dossier propicien la revisió dels mites literaris i cinematogràfics més propers als nois i a les noies. Acostar-los a la pràctica diària de l'alumnat és una ambició que ha de comptar amb la complicitat del professorat, per tal d'aconseguir que s'adonin del seu caràcter atemporal, encara que la manera de concretar-se variï de generació en generació.

Per a l'avaluació

És important integrar l'avaluació a la progressió diària de cada alumne. Una valoració inicial pot consistir en la tipificació de conceptes que tinguin a veure amb l'espontaneïtat davant el grup, la seguretat en la modulació espontània de la veu i l'originalitat de plantejaments. Tot això fet a partir d'una improvisació sobre un tema que sigui quotidià.

El seguiment per part del professorat de la progressió de l'alumnat es pot fer a partir de l'elaboració d'una graella que reflecteixi el grau d'assoliment de cada habilitat que es treballi. És recomanable pactar amb els alumnes els objectius finals que s'han de valorar i en quina mesura.

I. EL SOMNI DE JOSEP M. BENET I JORNET

1. UNA PASSIÓ PER COMPARTIR

La vostra professora us ha fet un encàrrec que us ha deixat neguitosos: entrevistar Josep Maria Benet i Jornet. Haureu de buscar tota la informació que pugueu per preparar l'entrevista.

1. Llegiu amb atenció el text de Josep M. Benet i Jornet *Qui sóc i per què escric*, que podreu trobar a l'annex. Apunteu en forma d'esquema cadascun dels punts següents:

- a) Orígens familiars.
- b) Relació amb els llibres.
- c) L'ambició de ser escriptor.
- d) Els anys d'adolescència.
- e) La universitat.
- f) Escriptor de teatre.

2. Potser vosaltres, igual que Benet i Jornet des de ben petit, teniu interès a convertir-vos en escriptors. Comproveu-ho. Completeu el quadre, anotant a cada casella la vostra experiència particular:

Relació dels vostres pares amb els llibres	
Lectures que més us han agradat	
Experiència com a escriptors (poemes, contes, diaris...)	

Opinió sobre els escriptors	
Trets característics d'un escriptor que admireu	
Possibilitats de convertir-vos en escriptors	

3. Un cop hàgiu omplert el quadre, comenteu amb els vostres companys la informació que hi heu anotat.

4. La passió pel teatre és un dels sentiments que més sovint expressa Benet i Jornet:

–El teatre és per a vós, també, el desplegament d'un paisatge infinit? Tot hi és possible?

–El teatre és la meva passió. Penso que l'escenari és l'univers, és a dir, dins de l'escenari, o millor, dins de l'espai escènic, hi cap tot, hi és possible tot. No hi ha història, no hi ha situació, no hi ha res que no es pugui explicar a través d'una obra de teatre. No m'ha suposat mai cap limitació. (pàg. 7)

M. Nadal, “El teatre, el joc apassionat de Josep M. Benet i Jornet”

Sens dubte, les sensacions que desperta en vosaltres el fet teatral deuen ser molt diverses. Comproveu-ho. Realitzeu una pràctica seguint les instruccions que us detallem:

- a) Cadascun de vosaltres apuntarà en un paperet les tres paraules que, segons la vostra opinió, defineixen millor el teatre.
- b) Una persona del grup recollirà els paperets i escriurà a la pissarra el que hi hàgiu escrit.
- c) Seleccioneu les cinc paraules que hagin sortit més citades i cinc de les que només ho hagin estat un cop.
- d) Redacteu, individualment, una definició de teatre a partir de cada grup de paraules.

e) Poseu en comú les definicions de teatre i acordeu-ne un significat comú a partir de totes les aportacions que hi heu fet.

f) Busqueu al diccionari la paraula *teatre* i anoteu la seva definició en el quadre:

<p><i>Teatre:</i></p>
----

g) Discutiú els trets comuns i diferents de les vostres definicions i les del diccionari.

h) Comenteu quina definició podria agradar més a Benet i Jornet.

5. Llegiu aquest text:

–La idea de col·lectivitat és sempre present a les vostres obres?

–Sí, sí. Evidentment, el que jo faig i el que jo escric és el que m'agrada, el que m'estimo i el que em preocupa; però mai no pensat com una aventura estrictament personal, sinó com una aventura relacionada amb una altra de col·lectiva. (pàg. 7)

M. Nadal, “El teatre, el joc apassionat de Josep M. Benet i Jornet”

– Què enteneu vosaltres per col·lectivitat? Penseu que és possible entendre una persona totalment desvinculada de la col·lectivitat?

6. Organitzeu un debat a classe. Constituïu una mesa, amb un moderador i dos convidats, cadascun dels quals defensarà les idees següents:

Primer convidat	Segon convidat
<p>–Les persones han de viure en comunitat.</p> <p>–La solidaritat és un valor positiu.</p> <p>–Les persones, si no s'organitzen en comunitats, es tornen salvatges.</p>	<p>–Les persones han de viure lluny de qualsevol comunitat.</p> <p>–L'únic que importa és mirar per un mateix.</p> <p>–És el fet de viure en comunitats el que torna salvatges les persones.</p>

– Un cop s'hagi acabat el debat, redacteu un text en què defenseu les conclusions a què heu arribat.

7. Aquest fragment parla de dos temes fonamentals en les obres de Josep M. Benet i Jornet. Llegiu-lo amb atenció:

–*La fugida o la recerca a què estan abocats alguns dels vostres personatges és una condemna o una gràcia? És positiva o és negativa per a ells?*

–Els meus personatges que fugen són, d'alguna manera, castigats per aquesta fugida. [...] Si l'aspecte individual d'aquesta recerca s'emmarca dintre d'un àmbit més ampli, em sembla fructífera i positiva i, en tot cas, em penso que és la naturalesa mateixa de la gent, dels homes; el fet de buscar constantment, d'estar insatisfets del que tenen i buscar sempre un sentit a la pròpia existència, no ja la seva, sinó en general, de l'existència, del sentit de l'aventura humana. Aquest afany de coneixement, d'entendre el món que l'envolta, és indestruïble de l'home; d'altra banda, està condemnat al fracàs. Ara, la recerca en si no és una cosa negativa, sinó que és un fet natural, com menjar, beure o fer l'amor; i, entre d'altres coses, volem arribar a entendre on som, què som, quin sentit té tot plegat. (pàg. 7)

M. Nadal, “El teatre, el joc apassionat de Josep M. Benet i Jornet”

– Busqueu al diccionari el significat de *fugida* i *recerca*. Relacioneu tots dos mots.

8. Quan el personatge d'una obra literària emprèn una fugida ho fa amb la intenció de trobar respostes a moltes preguntes que el preocupen. Expliqueu als vostres companys casos de la vida real en què trobeu algun paral·lelisme amb aquesta idea.

9. Apunteu en un full quins són els cinc temes que més us preocupen. Discussiu amb un company els punts en què coincideu.

10. Us haureu de posar en la pell de Benet i Jornet. Escolliu quins són, al vostre parer, els trets més importants de la seva vida. Agafeu com a punt de referència la cronologia que teniu anotada a continuació:

1940 El 20 de juny, neix a Barcelona.

1946 Inicia els estudis als escolapis de la ronda de Sant Antoni.

1954 Comença els estudis de peritatge industrial, que no conclou, a l'Escola Industrial.

1961 Emprèn els estudis de Filosofia i Lletres a la Universitat de Barcelona.

1963 Guanya el premi Josep M. de Sagarra amb *Una vella, coneguda olor*.

1965 Assisteix als cursos de literatura catalana que Joaquim Molas impartia als Estudis Universitaris Catalans.

1966 Acaba la carrera en l'especialitat de Filologia Romànica.

1968 Treballa a l'Enciclopèdia Catalana fins a 1971.

1973 Professor de literatura dramàtica a l'Institut del Teatre de Barcelona, fins a 1981.

1975 Comença la seva col·laboració en la programació i direcció dels espais dramàtics del circuit català de TVE.

1976 Es casa amb Assumpta Cros.

- 1981 Neix la seva filla Carlota.
- 1991 Premi Nacional d'Arts Escèniques.
- 1992 Intervé, com a guionista, en l'elaboració de sèries dramàtiques a TV3. Les més populars són *Poble Nou* i *Nissaga de poder*.
- 1996 *E. R.* és adaptada al cinema amb el títol d'*Actrius*, dirigida per Ventura Pons.
- 1997 Li és concedida la Creu de Sant Jordi.

2. EL TEATRE INFANTIL I JUVENIL

1. Benet i Jornet és autor d'un bon grapat de peces de teatre infantil i juvenil. Busqueu tota la informació que trobeu sobre aquestes obres, que teniu anotades a continuació. Us serà útil de consultar el pròleg d'Antoni Carbonell a *El somni de Bagdad*:

1970 *Taller de fantasia*

1973 *Supertot*

1975 *Helena a l'illa del baró Zodíac*

El somni de Bagdad

1983 *El tresor del pirata negre*

1991 *La història de Carlota quan se'n va anar a salvar el seu amic de les mans de la dona de neu*

2. El món del còmic és ben present a *Supertot* i a *Helena a l'illa del baró Zodíac*, com es reflecteix en aquest fragment de *Supertot*. Llegiu-lo i, després, feu de dibuixants de còmic:

BILL: Et rendeixes?

JIMMY No!

BILL: Et rendeixes?

JIMMY: Ai! Està bé, està bé, em rendexo!

BILL: Ja no sóc el Bill fïga flor d'abans, oi? Et portaré a la justícia i t'obligaran a cantar totes aquestes confabulacions diabòliques.

JONES: No ho farà! Bang! (Dispara i desapareix a tota velocitat.)

GLADYS: Bill!

BILL: No m'ha tocat però s'ha carregat Jimmy. Corre, hem d'encalçar Jones, que no s'escapi! (pàg. 103)

– Tots coneixeu els “manga”. Elaboreu una pàgina de còmic a l'estil dels dibuixos d'origen japonès. Podeu incloure-hi tantes onomatopeies com vulgueu.

3. *El tresor del pirata negre* s'inspira en les novel·les d'aventures. Coneixeu el títol i l'autor d'alguna novel·la d'aventures amb tresors i pirates? Aporteu la informació que tingueu i poseu-la en comú.

4. *Carlota i la dona de neu* és una peça redactada a partir dels contes d'Andersen. Recordeu la vostra infantesa. Repasseu algun dels contes de l'escriptor danès que sens dubte haureu llegit o us hauran explicat. Expliqueu-ne un als vostres companys.

5. Probablement, molts coneixeu Benet i Jornet pel fet de ser el responsable dels guions de sèries de televisió com *Poblenou* o *Nissaga de poder*. Poseu a prova els vostres coneixements televisius. Feu memòria i digueu els noms, sempre que sigui possible, dels personatges lligats a cadascun dels protagonistes de les dues sèries:

	Antònio <i>Poblenou</i>	Mateu <i>Nissaga de poder</i>
Pares		
Esposa		
Fills		
Germans		
Altres parents		
Amics		
Enemics		
Altres personatges de la sèrie		

6. Expliqueu amb quin dels personatges que heu apuntat al quadre us sentiu més identificats. Raoneu-ne els motius.

7. Marqueu amb una creu les afirmacions amb què estigueu d'acord:

a) Els colobrots...

- Serveixen només per distreure la gent dels seus problemes.
- Són una manera entretinguda per saber com són les persones realment.
- Només interessen al públic que té un nivell cultural baix.

b) Els guionistes de les sèries...

- S'ho passen molt bé escrivint els diàlegs.
- Són escriptors sense gaire èxit.
- Acaben odiant els personatges que han creat.

c) Els actors que hi intervenen...

- Són iguals que els personatges que interpreten.
- Prefereixen una sèrie de televisió a una obra de teatre.

– No poden anar pel carrer perquè la gent els felicita o els insulta.

8. Segons el que hàgiu contestat, haureu mostrat amb claredat l'opinió que teniu sobre les sèries televisives. Expliqueu-la als companys.

3. L'ENTREVISTEM?

1. Si heu treballat bé els dos apartats anteriors, teniu informació suficient per preparar l'entrevista que voleu fer a Josep M. Benet i Jornet. Primer de tot, haureu d'escriure una petita introducció que precedeixi les preguntes. Mireu de quina manera introdueix l'entrevista Marta Nadal, al fragment reproduït a continuació:

Divendres, les quatre de la tarda. Eixample barceloní. Casa que s'endevina de llargs corredors i d'immenses sales, talment com espais teatrals. La claror de la primavera, tot just encetada, impregna l'estança d'una amable tranquil·litat, torbada, només, pels clàxons i les frenades de cotxes atabalats. Sonorització gairebé perfecta per a una comèdia urbana. (pàg. 6)

M. Nadal, “El teatre, el joc apassionat de Josep M. Benet i Jornet”

– Ara us toca a vosaltres. Feu una selecció del que posareu a la introducció:

Dia i hora en què es fa l'entrevista	
Lloc	
Descripció física i ambiental de l'indret	
Trets físics de Benet i Jornet	
Característica de l'autor que més us sorprèn	
Sorolls o música ambiental	

2. Amb totes les dades que teniu, ja podeu redactar la introducció de l'entrevista. Procureu ser mesurats i precisos:

3. Heu decidit que fareu deu preguntes a l'escriptor, cadascuna lligada a un aspecte de la seva obra o personalitat que us interessa i que heu estudiat amb anterioritat. Teniu anotats els temes. A cada quadre haureu d'escriure la pregunta:

a) Fet més important de la seva adolescència:

b) Passió pel teatre:

c) Idea de col·lectivitat:

d) Importància de les seves obres juvenils:

e) Objectiu principal dels personatges de les seves peces juvenils:

f) Obra que prefereix entre totes les que ha escrit:

g) Lectures que més han influït en la seva literatura:

h) Opinió sobre els còmics, novel·les d'aventures i contes infantils:

i) Dificultat de crear arguments per a sèries de televisió:

j) Consells per donar estímuls a un jove escriptor:

4. Ja teniu la feina feta. Només caldrà que us trobeu amb Josep M. Benet i Jornet. Abans de la cita esperada, assajareu una mica més. Escolliu un company o companya amb aficions literàries declarades, que fingirà ser l'autor teatral. Entrevisteu-lo seguint el guió que heu redactat.

II. ELEMENTS DE LA COMUNICACIÓ ORAL

1. RECURSOS EXPRESSIUS

Quan parlem no només usem les paraules, sinó que també utilitzem altres recursos fònics, que aporten part del significat del missatge o bé n'augmenten l'expressivitat. D'aquests recursos els més recurrents són l'ús d'un determinat volum de veu i l'entonació.

El volum de la veu s'ajusta a la situació comunicativa. No ens expressem amb el mateix to de veu en una declaració d'amor que en una manifestació multitudinària. En el primer cas, es tracta d'un missatge intimista amb un únic destinatari, la persona estimada. En el segon, les consignes de la manifestació s'adrecen a tots els vianants i, per extensió, a la societat sencera; és per això que cal cridar.

L'entonació modula el significat dels missatges. Una frase com *El teu pare vindrà demà* pot transformar-se segons l'entonació que usem: pot tractar-se d'una pregunta; pot ser, també, una amenaça, etc. En alguns casos, l'entonació dels missatges està estereotipada, com per exemple en la transmissió dels programes de futbol, en què s'empra una entonació dinàmica, adequada als fets que s'estan narrant.

En alguns casos, fins i tot, aprofitem els recursos de la veu per reproduir els sons o els sorolls que produeixen animals o instruments, a través d'onomatopeies. Les onomatopeies poden facilitar la comprensió del missatge o bé augmentar-ne l'expressivitat. Així, quan ens dirigim a un infant que tot just comença a parlar, dissenyem els animals pel crit que els caracteritza.

En el cas del teatre, l'entonació, el volum de la veu o la velocitat són també recursos necessaris. Tots ells contribueixen a representar el text. Al teatre no es tracta només de llegir, sinó que cal interpretar, i, per això, cal dominar alguns aspectes tècnics bàsics, que tot seguit us presentem.

1. 1. Volum de la veu

1. Pronuncieu les paraules següents amb el volum de veu que s'adigui amb el seu significat:

a) Cridar	f) Bram
b) Xiuxiuejar	g) Al·leluia
c) Secretejar	h) Lament
d) Vociferar	i) Murmuri
e) Esgargamellar-se	j) Tol·le-tol·le

2. En cada situació comunicativa modulem el volum de la veu, segons l'espai en què es desenvolupi i l'objectiu del missatge. Digueu quin volum de veu utilitzaríeu per a cada situació. Raoneu la vostra resposta:

- a) Sou en un vagó de metro ple de gom a gom. Després de molts dies d'intentar-ho, heu trobat les paraules precises per declarar els vostres sentiments al noi o a la noia dels vostres somnis. La proximitat física i la impersonalitat del lloc us fan perdre la vergonya que immobilitzava les vostres cordes vocals.

b) Esteu al cinema veient una pel·lícula amb una colla d'amics i d'amigues. El cinema és la vostra passió i en sabeu un munt. En el decurs de la projecció del film se us acudeixen una infinitat de comentaris sobre el rodatge d'algunes escenes. No ho podeu evitar: acabeu fent-ne cinc cèntims a la persona que seu al vostre costat.

3. Tret d'algunes situacions específiques, en general, és aconsellable un to de veu moderat per adreçar-nos als altres. Amb tot, en algunes circumstàncies cal que xisquem de valent si volem que el nostre missatge tingui el resultat que perseguim. Definiu, de la mateixa manera que a l'exemple, algunes situacions en què calgui cridar per fer efectiu el missatge:

a) En el taulell d'un bar el cambrer ha de cridar la comanda que acaba d'agafar, perquè el cuiner pugui sentir-lo enmig de l'enrenou dels plats i les cassoles de la cuina.

b) .....

.....

.....

c) .....

.....

.....

4. Llegiu per grups aquest text, canviant el volum de veu que li pertoca; per exemple, reciteu-lo cridant. Valoreu quin efecte us ha produït, i contrasteu la vostra opinió amb un grup de companys i de companyes:

Àngel de la Guarda,
dolça companyia,
no em desempareu
ni de nit ni de dia
no em deixeu mai sol(a)
que jo em perdria.

5. El volum de la veu pot canviar el significat d'una oració o d'un fragment de text. Llegiu, per grups, cadascuna de les frases, emfasitzant en cada cas la paraula destacada en negreta. Comenteu el significat de cadascuna:

- ¿A **vostè** no li interessen aquestes eleccions?
- ¿A vostè **no** li interessen aquestes eleccions?
- ¿A vostè no li **interessen** aquestes eleccions?
- ¿A vostè no li interessen **aquestes** eleccions?
- ¿A vostè no li interessen aquestes **eleccions**?

6. Per grups, llegiu aquest fragment de *Taller de fantasia* i decidiu quin volum de veu és l'adequat per representar-lo. Llegiu de manera expressiva cadascun de vosaltres usant el volum de veu adequat, i valoreu quina versió ha resultat la més realista:

CAÏD: Ara veuràs com actuo, Dolça. (Als mariners que passen, però que no s'aturen a escoltar-lo.) A babord, a estribord! Vireu quatre graus! Avant a tota màquina! Preparat el canó de proa! Foc! (Terrabastall.) Preparat el canó de popa! Foc! (Terrabastall.) Ànim, valents! No hi ha cap pirata que pugui amb nosaltres! La victòria és nostra!!! (pàg. 52)

1.2. Entonació del missatge

1. Llegiu aquests fragments, utilitzant l'entonació característica de cada tipus de missatge:

Text 1

En el nom del pare, del fill i de l'Esperit Sant. Que la gràcia i la pau de Jesús, el senyor ressuscitat a la creu, sigui amb tots vosaltres. Celebrem aquest diumenge l'exaltació de la Santa Creu.

Text 2

Atenció! Giovanni! Gol! Gol! Gol! Gol! Gol! La jugada d'Amounike només un minut més tard ha capgirat tot l'estadi. La jugada d'Emmanuel Amounike... L'ha passat a l'interior de la gran, al control de Giovanni. El gol ha capgirat tot l'estadi.

2. Rellegiu els fragments anteriors, intercanviant-ne l'entonació. Quin efecte es produeix?

3. Interpreteu, per grups, aquesta escena de *Taller de fantasia*. Alguns de vosaltres valoreu-ne la interpretació amb la pauta donada a continuació:

(Se sent un soroll lúgubre)

DOLÇA: Ai, la mare!

CARLES: Un corrent d'aire, no t'espantis.

SMITH (molt intranquil): Això, un corrent d'aire que ha fet que s'obrís i es tanqués una porta.

ROC (tranquil): No fa vent. No hi pot haver corrents d'aire.

SMITH: És veritat, però ningú no t'ha demanat l'opinió.

ROC: I a més se senten passos que s'acosten.

DOLÇA: Carles, protegeix-me!

CARLES: Al meu costat no et passarà res, t'ho prometo

SMITH: Ah, també comences a creure en vampirs, oi?

(Se sent, tal com deia ROC, passos lents i enigmàtics.) (pàg. 37)

--	--	--	--	--

	ROC	SMITH	DOLÇA	CARLES
La pronunciació és fluida?				
Intervé en el moment precís?				
Transmet a través de l'entonació l'estat d'ànim del personatge?				

1. 3. Velocitat de la dicció

1. Digueu les paraules següents amb la durada que s'adigui al seu significat:

Apressat	Tocata tardà
Lentament	Acceleradament
Mandrós	Veloç
Ràpidament	Instantàniament
Parsimoniós	Ronsejaire

2. Construïu frases en què apareguin paraules o expressions de l'exercici anterior, de la mateixa manera que a l'exemple. També podeu buscar-ne de similars. Després pronuncieu-les ajustant la velocitat al significat de la frase:

- a) En Joan camina tot parsimoniós.
- b) .....
- c) .....
- d) .....
- e) .....
- f) .....

3. Llegiu per grups aquesta cançó de l'obra *Taller de fantasia*. No es tracta de cantar, sinó que n'heu de fer una adaptació amb la velocitat més adient per a la situació en què transcorren els fets. També heu d'intervenir en el moment precís; ni abans ni després, perquè trencaríeu el ritme de la interpretació:

(Els sorollets es multipliquen i es transformen en la percussió d'una música sincopada. SMITH, DOLÇA i CARLES s'agrupen, atemorits; la llum deixa racons de fosca i de misteri i les ombres es projecten damunt d'ells. ROC, separat del grup, és l'únic que rep la claror plena. Canten la "cançó de la por".)

DOLÇA: Això no m'agrada gens.

CARLES: Res de por que jo et defenso.

*DOLÇA: Hi ha fantasmes, de segur,
o almenys jo bé m'ho penso.*

CARLES: És estúpid tenir por.

SMITH: Nena, calla i no atabalis.

*Clar que amb tants sorollets
no m'estranya que t'embalis.*

CARLES: Amor meu, serenitat.

DOLÇA: Carles, rei, tinc molt canguelo.

CARLES: Lluitaré com un lleó.

SMITH: Pro tremoles si no m'erro. (pàg. 38)

1.4. Onomatopeies

1. Llegiu la historieta que hi ha a la pàgina següent, i inseriu-hi les onomatopeies de manera que la narració resulti coherent.

Pxiiii

Haha

Grrmm

Puuff. Puuff

Zuip. Zuip

Zuip.Zuip

Aixitgrrrrrr

Zuip. Bom. Zuip. Bom.

Adaptació de *Cavall Fort* núm. 830, febrer de 1997.

2. Descriuiu quin tipus de sons designen aquestes paraules, puntualitzant quins objectes o quins materials els produeixen:

Paraula	Descripció del so	Com es produeix el so
fru-fru		
xup-xup		
nyigo-nyigo		
cloc-cloc		
xim-xim		
rau-rau		
bum-bum		

3. Fotocopieu el quadre, i retalleu les fitxes. Feu grups i repartiu-ne una per a cada component del grup. Improviseu una escena breu, d'uns dos minuts aproximadament, en què l'única paraula que utilitzeu sigui l'onomatopeia assignada. La resta de grups de la classe valorarà quina escena ha inserit de manera més reeixida l'onomatopeia:

PAM!	GRR....	BANG!
PLOP!	BUM!	SPLASSH...

4. En el llenguatge quotidià s'usen amb freqüència les onomatopeies per adreçar-se a les nenes i als nens petits. Es canvien, per exemple, els noms dels animals pel so que els caracteritza. Improviseu amb un company o amb una companya un breu diàleg entre una persona adulta i un nen petit, en què s'emprin onomatopeies.

5. Poseu en pràctica la vostra capacitat per imitar i inventar sons associats a la manipulació imaginària d'objectes quotidians:

- a) Per grups, decidiu quin escena voleu representar i prepareu-la abans de començar.
- b) Una persona de cada grup representarà durant un minut, a través del mim i d'onomatopeies, alguna de les situacions donades.
- c) La resta de grups ha d'indicar amb un xiulet si alguna de les accions no ha estat representada amb una onomatopeia.

Situacions:

- 1. Us preneu un cafè amb llet i sucre (soroll de la tassa i del plat, el rajolí de llet que cau, de la cullereta que remena el sucre...).
  - 2. Us feu una truita (la forquilla que bat l'ou, l'oli crepitant a la paella, etc.).
6. Imiteu els sons de la natura. Formeu grups i reproduïu el so de les paraules donades. Després, creeu una onomatopeia que les designi:

a) Tro	d) Pluja
b) Ones	e) Terratrèmol
c) Brisa	f) Tempesta

7. Relacioneu l'animal amb el verb que designa el crit que fa:

1) Ovel·la	a) Bramar
2) Oca	b) Rugir
3) Gallina	c) Clacar
4) Ocell	d) Grallar
5) Llop	e) Piular
6) Porc	f) Udolar
7) Lleó	g) Escatainar
8) Gos	h) Grunyir
9) Cavall	i) Raucar
10) Granota	j) Renillar
11) Corb	k) Belar
12) Ase	l) Bordar

8. Poseu a prova la vostra capacitat d'interpretació. Per grups decidiu quin animal voleu representar. Analitzeu quina posició és la més adequada i quin crit li assignareu. A partir de la preparació prèvia simuleu que sou algun d'aquests animals durant uns minuts:

9. Atieu la vostra imaginació. Inventeu el crit d'aquests animals. Cada component del grup en representarà un. La resta haurà d'endevinar de quin animal es tracta. Al final valoreu quins han estat els aspectes més encertats de cada representació:

10. Representeu aquesta escena de *Taller de fantasia* fent especial atenció al crit de l'animal que hi apareix:

(I just ara un udol esfereïdor. Els braços del fetiller es deturen a mig aire. Les destrals dels barbuts, amenaçadores, detenen les seves criminals trajectòries. Immobilitat total.)

ROC: Què ha estat això?

SELRAC: Era com un bramul.

DOLÇA: El bramul d'una bèstia terrible.

ROQUETA: El bramul del trencacocus!

(Un altre udol.)

ERM-ROCALLÓS: El trencacocus! L'ídol ens ha abandonat! (pàg.60-61)

11. Representeu, per grups, les escenes següents de l'obra *Supertot*, usant l'entonació adequada i reproduint les onomatopeies de manera expressiva:

Escena 1

(La redacció d'un diari. Moviment frenètic ritmat musicalment. Febre de notícies. De sobte, immobilitat i els elements musicals queden en suspens. Entra Supertot i anirà parlant mentre es vesteix de ciutadà normal.)

SUPERTOT: Aquí figura la redacció del diari on jo treballo. Aquesta noia ja la coneixeu d'abans, és Gladys, la meva secretària. Poc s'ho imagina, ella que és secretària de Supertot! Perquè, que el periodista Bill sigui Supertot, vet aquí un secret que ningú no coneix. És millor que la identitat de Supertot es mantingui secreta. Ara, veieu, em vesteixo de Bill, ja no sóc Supertot. Quan em vesteixo de persona normal els meus poders desapareixen. Bé, apa, ja puc entrar.

(Retornen la música i el moviment. GLADYS escriu a màquina. Canta.)

GLADYS: Tac, tac, tac, tac, tac. Clink. Rrrrr. Tac, tac, tac, tac, tac. Clink. Rrrrr. Tac, tac, tac, tac, tac. Clink. Rrrrr. Tac, tac...

(Entra Bill.) (pàg. 73)

Escena 2

GLADYS: No t'atreviràs a pegar-li cap bufetada, Jimmy.

JIMMY: Que no? Mira.

BILL: Vés-te'n.

GLADYS: No t'atreviràs a clavar-li un cop de puny, Jimmy.

JIMMY: Que no? Mira.

GLADYS: Bill, t'ha clavat un cop de puny!

BILL: Vés-te'n.

GLADYS: Però el que segur que no t'atreviràs a fer serà donar-li una pallissa tan imponent que el pobre xicot acabi per terra plegat com un acordió. Oi que no, Jimmy?

JIMMY: Que no? Mira. Crash! Xasc! Floph! Toiang! Plaf! Bloom! Crock! Txop!

BILL (caient a terra): Ufff...! (pàg. 76)

Escena 3

GLADYS: Què ha passat? Què ha passat, ara?

—Nyeeeeeeccc!

GLADYS: Déu meu, acabo de sentir com s'obria una porta! Qui hi ha?

—Plam, plam, plam.

GLADYS: Qui és que s'acosta?

—Plam, plam, plam.

GLADYS: Són passes! És un soroll de passes misterioses que vénen cap aquí!

—Plam, plam, plam.

GLADYS: El meu cor no ho resistirà! Tap, tap, tap, tap, tap. Em bat tan fort que sembla una màquina de tren. Tap, tap, tap, tap, tap. Les passes són cada cop més a la vora!

—Plam, plam, plam.

GLADYS: No ho resistiré, no ho resistiré! Les passes s'han aturat. Sento la respiració d'algú! Estic perduda! (Hi ha una ombra davant de GLADYS, a la fosca. L'ombra encén una llanterna i l'enfoca directament damunt GLADYS.) Ahhh!!!

(Un moment d'immobilitat total. GLADYS, lligades les mans a l'esquena, arraulida, els ulls i la boca molt oberts. Recomença l'acció.)

JIMMY: Gladys, sóc jo.

(L'escena s'il·lumina.) (pàg. 82)

2. ELEMENTS NO VERBALS

En els intercanvis orals (converses, diàlegs i debats) la presència dels emissors i dels receptors en el mateix espai físic determina el missatge que es produeix. No només el llenguatge ens aporta informacions, sinó que també rebem senyals, més o menys codificats, que ens arriben a través dels cinc sentits, bàsicament l'oïda i la vista. Aquests senyals (la gestualitat, la indumentària, etc.) són elements d'un llenguatge sense paraules, que aporta informació dels interlocutors.

En la representació teatral els aspectes no verbals també determinen part del contingut del missatge. Actuar no és només recitar el text d'una manera estàtica: cal representar el personatge, el seu estat anímic, la seva manera de ser a través del moviment i de la gestualitat. Els actors i les actrius actuen en l'escenari com en el món real i quotidià: conjuguen les paraules i les accions. La indumentària i el maquillatge completen la caracterització dels personatges: ens aporten informacions sobre l'època, la classe social, o d'altres aspectes.

2.1. Gestualitat

1. Digueu quin és el significat d'aquests gestos fets amb les mans. Després, per grups, feu una relació d'altres gestos que transmetin un missatge específic:

A	B	C
		
D	E	F
		

2. En múltiples situacions de la vida quotidiana intercanviem mirades amb molta gent que ens és desconeguda. Aquests breus intercanvis visuals ens aporten informacions diverses sobre els altres, fins i tot ens indiquen quin és el seu estat d'ànim. Reproduïu una escena quotidiana, seguint les indicacions, i valoreu quines sensacions experimenteu en ser observats:

- En grups de tres persones, simuleu una escena breu al metro (uns tres minuts aproximadament). El metro és ple de gom a gom, i no podeu evitar el contacte visual de les persones del costat.
- Durant la simulació cadascú adoptarà una manera de mirar (amb odi, indiferència, curiositat, desvergonyiment) que expressi una determinada reacció envers els altres.
- Un cop acabada la simulació, comenteu què us han transmès les mirades del altres, i valoreu quines sensacions heu experimentat en ser contínuament observats.

3. Comproveu com podem mostrar únicament amb gestos la nostra actitud envers una persona. Per parelles, simuleu unencontre casual al carrer. Cada parella haurà de representar una actitud determinada (sorpresa, indiferència, tímida, etc.). La resta de la classe valorarà els aspectes més encertats de la simulació, i descriurà quin era l'estat anímic i la reacció de cadascun dels participants en la trobada.

4. Analitzeu a partir d'exemples reals de la televisió la gestualitat dels locutors i les locutores. Definiu quines similituds i quines diferències es produeixen. Per exemple, ¿la gestualitat d'una presentadora de noticiari és la mateixa que la gestualitat d'una presentadora d'un concurs? L'home del temps actua de la mateixa manera que la locutora de les notícies?

5. Per grups prepareu la paròdia d'un presentador o d'una presentadora de televisió. Analitzeu quins són els aspectes que desenvolupareu, per mostrar quins són els gestos que no cal fer en aquesta situació comunicativa; per exemple, el locutor mira cap un altre

costat; repenja el cap en una mà; està assegut arrepat; s'arregla el cabell; fuma un cigarret, posa els peus damunt la taula, etc. A partir d'aquesta preparació, algun component del grup simularà un fragment d'un telenotícies usant una gestualitat negativa. Valoreu quina representació de tota la classe ha resultat la més divertida.

6. Representeu alguns personatges arquetípics (el borratxo, l'orgullós o el distret). Durant dos o tres minuts, cada membre del grup simula un personatge, perquè la resta l'endevini.

7. Llegiu el fragment teatral següent, pertanyent a *Taller de fantasia*, i analitzeu el comportament dels personatges. Creieu que alguns actuen d'una manera poc adequada? Raoneu la vostra resposta:

(Figura que és el temps antic. Aquell temps en què moros i cristians lluitaven entre ells. Un bosc. Entren els cavallers JOAN DE PRATFLORIT i CARLES d'AIGUASALADA, una noia de llargues trenes rosses que és DOLÇA, i dos criats, ROQUETA i ROC, que traginen baguls i farcells. Els dos cavallers van llantiosos i tenen un aspecte molt ferotge.)

DOLÇA: El que em demaneu és massa terrible, massa terrible!

PRATFLORIT: Apa, vinga, prou camanduleries.

AIGUASALADA: La dona que vulgui casar-se amb mi ha de saber sacrificar-se. No ets la meva promesa? Doncs no em facis quedar malament.

ROC: Pobra senyora i pobres de nosaltres!

AIGUASALADA: Tu calla, gandul. (Li clava puntada de peu al cul). De pressa, no perdem temps.

ROQUETA: Estic ben cansada amb l'embalum que he carregat!

DOLÇA: I jo molt espantada. Carles, no em deixis aquí!

PRATFLORIT: No la sentiu? Seria bona, desdir-nos, ara. Jo sóc el cavaller Joan de Pratflorit, un dels nobles més nobles de tota la noblesa. (Se sona i s'eixuga amb la màniga.)

AIGUASALADA: Jo sóc el cavaller Carles d'Aiguasalada, senyor poderós entre els poderosos (Escup a terra.) Estem en guerra amb els moros, genteta salvatge i incivilitzada que ens disputa la possessió d'aquest territori.

PRATFLORIT: I el més bàrbar i salvatge dels moros és Mustafà.

DOLÇA: No ens abandoneu, tingueu pietat! (pàg. 23-24)

8. Reescriuiu el fragment anterior de manera que el comportament dels personatges s'adigui amb la descripció que d'ells mateixos presenten.

9. Per grups, representeu la versió original del fragment i la segona versió. Valoreu quina reacció del públic aconsegueix cadascuna.

10. Algunes escenes no necessiten paraules. Per grups, descriuiu com es desenvoluparia una baralla entre dos homes que es disputen un objecte molt valuós. Podeu inspirar-vos en aquest fragment de *Taller de fantasia*. Després, representeu-la mímicament. Valoreu com podeu augmentar l'expressivitat de l'escena, únicament amb els moviments del cos:

(Les noies s'inclinen en una salutació, se sent música oriental, i comencen a ballar. TAJ-ROC s'està arrupidet en un racó. SMITH i CHARLES es miren de reüll i

discuteixen en veu baixa. “La pedra em pertoca a mi.” “De cap manera, és ben clar que em pertoca a mi.” S’irriten i s’exalten, en una escena mímica ben clara mentre la dansa progressa. De sobte l’un clava clatellot a l’altre, l’altre respon. Es barallen, rodolant per terra. Per anar bé, la dansa i la baralla aniran avançant paral·lelament, i als cops d’efecte de la música i la dansa s’hi correspondran les garrotades més grosses de la baralla. La dansa arriba al seu moment culminant: DILÇA i DELÇA aixequen DOLÇA i aquesta pren el robí del front de la deessa. En el mateix moment els dos exploradors que han agafat les escopetes, es disparen mútuament i cauen a terra. S’ha acabat la música. Les sacerdotesses, amb el robí tornen al costat dels dos homes.) (pàg. 33)

2. 2. Indumentària

1. La manera com ens vestim, el tall de cabell que lluïm i el perfum que portem defineixen la imatge que volem donar de nosaltres mateixos. Alguns grups socials han creat una imatge estereotipada que els permet identificar-se ràpidament, només amb un breu contacte visual. Descriviu breument la indumentària d’algunes tribus urbanes, especificant-ne els aspectes següents:

Nom de la tribu			
Pentinat			
Roba			
Sabates			
Ornaments			
Altres elements			

2. La situació comunicativa determina la forma de vestir. Així, un empleat d’una caixa d’estalvis no vestirà de la mateixa manera mentre treballa que durant el cap de setmana. La imatge d’un caixer amb pantalons curts i una gorra amb visera és inusual: la seva feina requereix una indumentària formal, més adequada per a la tasca que desenvolupa. Digueu de quina manera us vestiríeu en les situacions següents:

- a) Un enterrament.
- b) Un sopar de negocis
- c) Un concert multitudinari
- d) Una cursa

3. Alguns personatges arquetípics poden caracteritzar-se només amb un element. Digueu de quin es tractaria, de la mateixa manera que a l'exemple, en el cas dels personatges següents. Raoneu la vostra resposta:

Un indi pelroja	Una ploma lligada al cap amb una cinta.
Un pallasso	
Una velleta	
Un bomber	
Un samurai	
Una metgessa	

5. L'obra *Taller de fantasia* es compon de diferents històries breus amb ambientacions diverses. Deduïu a partir de la informació que aporta el títol d'alguns episodis, quin vestuari seria necessari per representar-los:

“El planeta del homes de marbre” .....

.....

.....

“El salvatge Mustafà” .....

.....

.....

“El robí del temple indi” .....

.....

.....

“Pirates a la mar salada”.....

.....

.....

“Una caverna molt prehistòrica”.....

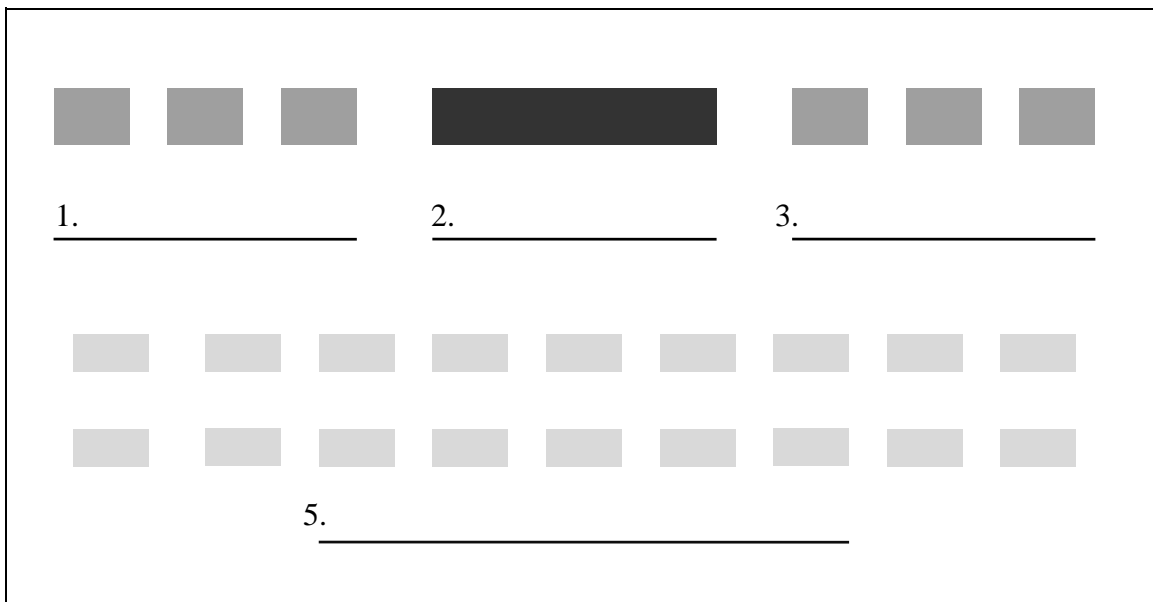
.....

.....

2. 3. Espai

1. Els senyals de l'espai físic poden ser molt variats. La distribució de les cadires en una sala de reunions o de conferències defineix el paper que desenvolupen els diferents participants en l'intercanvi comunicatiu. Digueu com distribuiríeu els participants d'una taula rodona, en l'esquema donat:

- a) Coordinador o coordinadora
- b) Públic
- c) Participants a favor de l'opció A
- d) Participants a favor de l'opció B

2. Rosa Ginesta i Ponzella ha decidit celebrar el seu aniversari amb un sopar. Hi ha convidat els seus amics i les seves amigues. Tot i que el sopar que ha fet li ha quedat per

llepar-se els dits, està preocupada per la distribució dels seus convidats a taula. L'èxit del sopar depèn també de la conversa i de l'ambient que es creï durant la vetllada. Ajudeu l'amfitriona a prendre una decisió, tenint en compte les característiques dels convidats. Valoreu les diferents possibilitats amb un grup de companys i de companyes:

Pere	Té 25 anys. Estudiant de filologia catalana. És aficionat al muntanyisme. Parla molt; a vegades resulta un mica pesat quan defensa les seves opinions personals. Simpatitza amb l'ideari nacionalista. Havia estat enamorat d'Alberta.
Francesc	Té 28 anys. Treballa en una entitat bancària. Li agrada molt viatjar, sobretot, a països llunyans. Parla força, però mai de política. Està casat amb Montserrat.
Sofia	Té 21 anys. És professora de ioga. Li interessa especialment la defensa del medi ambient. De sempre ha estat molt aficionada a la lectura. Actualment llegeix a tot gas llibres sobre budisme. És un mica tímida, però s'adapta amb facilitat als grups.
Montserrat	Té 24 anys. Fa d'administrativa a l'ajuntament del poble on viu. És molt aficionada a la música de jazz. És una mica distreta i somiatruites. És la dona d'en Francesc.
Alberta	Té 22 anys. És ballarina. Ha recorregut tot el món amb la seva pròpia companyia de ballet. És molt coqueta. No pot resistir fer la papallona amb els homes atractius.
Pep	Té 26 anys. Treballa de cap de vendes d'una companyia multinacional. Només té dos temes de conversa: els diners i els cotxes. És molt atractiu, però a les reunions resulta d'allò més ensopit.

3. L'espai físic, els participants, el grau de formalitat o el tema són alguns dels elements que configuren una conversa. Llegiu les converses següents, i deduïu on transcorren. Raoneu la vostra resposta:

Conversa 1

GUÀRDIA: Bon dia!

CONDUCTORA: Bon dia! Tinc un problema: se m'ha espatllat el cotxe.

GUÀRDIA: I què li passa al cotxe?

CONDUCTORA: Doncs... el canvi de marxés no funciona gaire bé.

GUÀRDIA: Per evitar el perill, haurem d'apartar el cotxe de la circulació. La seva pòlissa d'assegurança cobreix aquest tipus de situacions?

CONDUCTORA: Em sembla que sí.

GUÀRDIA: Doncs... aparqui'l de manera que no molesti, i avisi el servei d'assistència.

CONDUCTORA: De seguida torno.

GUÀRDIA: Tingui en compte que el vehicle no pot quedar-se quiet gaire estona.

CONDUCTORA: D'acord.

GUÀRDIA: Necessita alguna cosa més?

CONDUCTORA: No, *merci*.

GUÀRDIA: Bon dia.

CONDUCTORA: Bon dia.

Conversa 2

ANNA: Hola! Que hi ha en Toni?

BERTA: No senyora. Aquí no hi viu cap Toni.

ANNA: No és aquest el número 234 56 78?

BERTA: No. Aquest és el número 234 56 87.

ANNA: Disculpi, he marcat malament.

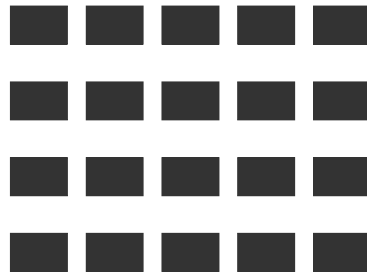
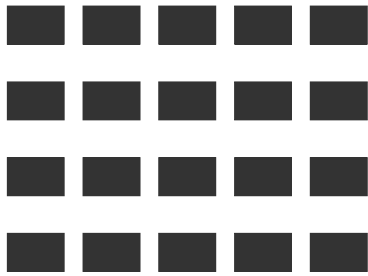
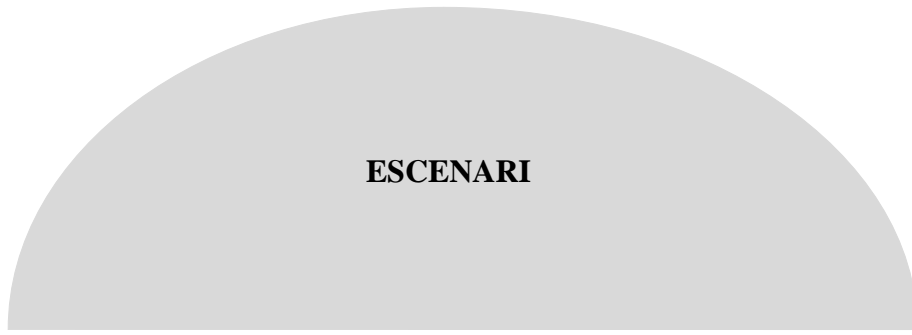
BERTA: No es preocupi.

ANNA: Gràcies. Adéu.

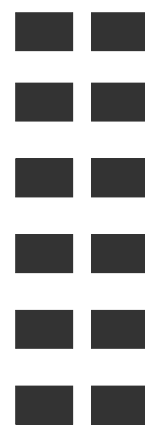
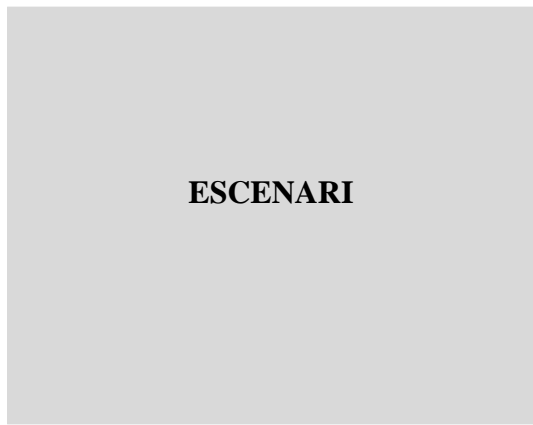
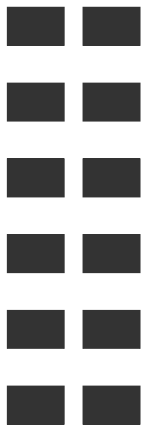
4. La distribució espacial del teatre determina la manera d'actuar dels artistes i, per tant, la representació.

A la pàgina següent us donem dos exemples de distribució de l'espai escènic en funció de la sala. Observeu-los i digueu de quina manera penseu que hauran de moure's en cada cas els actors i les actrius, tenint en compte la visibilitat de l'escena que té el públic. En quin cas la representació serà més naturalista, menys artificial?

A

B

5. En quin espai imaginari transcorre aquesta escena de *Supertot*? Contrasteu la vostra resposta amb d'altres companys i companyes:

FACINERÓS 1er: Aquesta, Joe.

FACINERÓS 2on: OK. (Barra el pas a GLADYS.) On vas, preciosa?

GLADYS: Estic fent tard. Deixi'm passar.

FACINERÓS 2on: Diu que la deixi passar.

FACINERÓS 1er: Vas molt carregada. Vols que t'ajudi?

GLADYS: Si no em deixen passar cridaré un guàrdia.

FACINERÓS 2on: Quina por, has vist com tremolo?

FACINERÓS 1er: Princesa, tens un negoci amb nosaltres.

GLADYS: Fora d'aquí.

FACINERÓS 1er: Hauràs d'afluixar la mosca, a veure si m'entens la indirecta.

GLADYS: He dit fora! Fora! (pàg. 66)

6. Descriuiu l'espai arquetípic, tal com mostra l'exemple, en què es desenvolupen els personatges indicats:

Un guàrdia urbà	La cruïlla de dos carrers en què s'ha produït un embús de cotxes, perquè s'ha espatllat un semàfor.
Una professora	
Un capellà	

6. Llegiu aquests fragments teatrals de *Taller de fantasia* i definiu quina ambientació els resulta escaient. Per grups, concreteu com crearíeu l'escenari per desenvolupar cadascuna de les escenes:

Text 1

TAJ-ROK: Hem arribat, sahibs. Ens trobem a l'interior del temple de la deessa Nitra. Cap europeu hi havia penetrat abans que vosaltres. Però heu demostrat tant d'interès, tanta devoció pels sagrats cultes que aquí tenen lloc, que el cor se m'ha entendrit i per això he acceptat de guiar-vos.

SMITH (inspeccionant el lloc): Suposo que el que t'ha entendrit, sobretot, ha estat la paga que t'hem promès.

TAJ-ROK: Oh, sóc pobre, sóc massa pobre! Els meus germans de raça em maleiran si arriben a saber que he traït els secrets del temple. Però sóc pobre i tinc família, trist de mi.

SMITH: No m'expliquis drames que sóc molt sensible.

TAJ-ROK: D'altra banda, és cert que m'heu promès una bona recompensa, però encara no me l'heu pagada.

SMITH: Cada cosa al seu moment.

CHARLES: Oh, Simth, has vist el front de l'estàtua?

SMITH: Un robí magnífic, sí! Em cau la bava. Digues, Taj-Rok: és veritat que el temple únicament està custodiat per tres sacerdotesses?

TAJ-ROK: Veritat del tot, noble i magnànim sahib. (pàg. 29)

Text 2

CAÏD: Sóc feliç amb la mà al timó i tu al meu costat. Aniria a la fi del món.

DOLÇA: És que no hi anem, Caïd, vida de la meva vida?

CAÏD: Tens raó. Arribarem a les Índies Occidentals, buscarem un territori inexplorat i salvatge i fundarem un imperi. Serà com si el món comencés altre cop. Els nostres néts, el dia de demà, ens aixecaran un monument.

DOLÇA: Em sento orgullosa, la història parlarà de nosaltres. Ets un heroi, Caïd.

CAÏD: I et faré una heroïna, Dolça.

DOLÇA: T'estimo, Caïd.

CAÏD: T'estimo, Dolça. (pàg. 51)

III. DE LA CONVERSA QUOTIDIANA AL DIÀLEG TEATRAL

1. SITUACIÓ COMUNICATIVA

La conversa és l'expressió més usual de la comunicació humana. En múltiples situacions de la vida quotidiana intercanviem o demanem informació amb altres interlocutors. Així, si hem oblidat el rellotge a casa, demanem l'hora a un vianant. O bé, tot i que reconeixem no ser tafaners, ens agrada conèixer les últimes novetats de l'institut o de la colla, i en parlem contínuament amb els amics o les amigues.

Cada conversa es desenvolupa en una situació comunicativa determinada per alguns elements com els interlocutors, el context i l'objectiu del missatge. El teatre, com a forma escrita de la conversa, en transcriu o n'adapta alguns elements. Així, per exemple, el context es determina a través de les acotacions o didàscàlies.

El text conversacional, com qualsevol altre tipus de missatge, es defineix per les propietats textuais de l'adequació, la coherència i la cohesió, les quals són els requisits que ha de complir qualsevol text per ser comunicatiu.

L'adequació fa referència a l'ús d'un registre adient, més o menys formal, en funció del tema, el canal, el propòsit i el grau de familiaritat entre qui rep i qui emet el missatge. En la vida real hem d'adequar el nostre registre a la situació comunicativa; en el teatre, perquè els personatges resultin creïbles han de parlar segons les seves característiques. Per exemple, el dolent de la història no s'expressarà en un registre col·loquial; usarà l'argot propi dels facinerosos. La coherència defineix quina informació cal i com s'ha d'ordenar, perquè el text ha de contenir la quantitat i la qualitat de la informació necessària per assolir un determinat objectiu. Una conversa, per exemple, no és un seguit de paraules sense ordre ni concert; segueix una estructura per torns de parla. En la conversa i en el text teatral, la cohesió es desenvolupa a través dels connectors, les modalitats oracionals, els vocatius, etc.

1. Llegiu les converses següents, a partir del quadre donat, i definiu quins són els elements que determinen la situació comunicativa:

Conversa 1

—Té segells?

—Sí.

—En vull dos per a Barcelona i dos per a l'Hospitalet.

—Tant se val. Pot fer servir el mateix tipus.

—Ah, me n'oblidava. També en vull per a Anglaterra.

—D'acord. Aquí els té.

Conversa 2

—Senyoreta, voldria una còpia de les previsions econòmiques del departament.

—Li'n vaig deixar una al seu despatx ahir.

—Doncs no l'he trobada.

—La vaig deixar al costat de la safata de documents de la seva taula.

—Ah, doncs no m'hi he fixat. La tornaré a buscar.

Situació comunicativa
Interlocutors
Espai
Temps

2. Penseu que la situació comunicativa d'un diàleg teatral és similar a la d'una conversa quotidiana? Reflexioneu amb un grup de companys i de companyes sobre les preguntes següents:

- a) En un personatge teatral hi conflueixen dues personalitats?
- b) Un diàleg teatral s'adreça a dos receptors?
- c) L'acció teatral es desenvolupa en dos espais?
- d) La representació teatral es produeix en dos temps paral·lels?

3. Analitzeu quina informació aporten les didascàlies d'aquests fragments, corresponents a *Taller de fantasia*. Es tracta d'informació concreta o general? De quina manera l'autor teatral fa palesa la seva presència en les didascàlies? Quin recurs utilitza?

Text 1

(La comporta s'obre amb estrèpit i apareixen tres dels habitants d'Orc. Són molt alts i caminen rígidament; es comprèn: són de marbre. Es col·loquen en formació i es mouen conjuntats seguint el ritme dels sorollets que ells mateixos produeixen. Engugen la cançó de presentació, o sigui, la “cançó dels orquians boys”).

*Som els orquians
gent de molt de pes.
Qui s'atreveix
a dir-nos res?
Al malaurat
que buidi el pap
el deixarem fet un parrac.
Catacrac,
catacrac,
catacrac, cra-crac.*

(Ballen al ritme del catacrac, fent passos de claqué o de flamenc, a elecció.) (pàg. 19)

Text 2

Una caverna. Pintures rupestres a les parets. Ídol rudimentari, alt i de pedra, en lloc destacat.

Asseguda a un racó ROQUETA, que vesteix un modelet salvatge però afavoridor, plora en silenci. Entren SELRAC i ROC, un parell de nois, mig vestits mig despullats amb pells. Encara que els dos són àgils i ben plantats SELRAC destaca per la seva cinematogràfica musculatura.

SELRAC: Aquí la caverna es fa més espaiosa, però també està deserta. Has vist quines pintures? Com xalarien en Tàpies o en Miró!

ROC: Oblides que no naixeran fins d'aquí a vint mil anys? Som a l'edat de pedra, xicot. Espera, no tan desert com et pensaves. Mira una noia.

SELRAC: Ja era hora! Tu com te diguis! Ep, que t'estic parlant!

ROQUETA: Què hi ha? Qui sou vosaltres? No us conec, no pertanyeu a la tribu. (pàg. 57)

4. Qualsevol conversa suposa un intercanvi d'informació entre dos o més interlocutors. Aquest intercanvi pot tenir una funció comunicativa específica: prometre, amenaçar, agrair, etc. Llegiu aquesta conversa, i digueu quina és la funció comunicativa específica que la determina:

RICARD: Hola, Ernest, com estàs?

ERNEST: I tu, Ricard? Que coneixes l'Elisenda?

RICARD: No, no la conec.

ERNEST: Elisenda, et presento el Ricard, el meu col·laborador en el projecte d'investigació

ELISENDA: Encantada.

RICARD: Hola, Elisenda, el Toni m'ha parlat moltes vegades de tu...

5. Improviseu amb un company o una companya les converses següents, tenint en compte el seu objectiu específic:

a) Sou a la platja amb la vostra família prenent el sol. De sobte, us cau una pilota al damunt. Enrabiats us aixequen ràpidament, per escridassar el propietari del projectil que us ha destorbat el bany de sol. Amb sorpresa, us adoneu que es tracta d'un dels vostres amics de classe. Donada la situació, us calmeu una mica i el presenteu a la vostra família, que continua prenent el sol com si res.

b) Després de molts dies de rumiar-vos-ho, perquè la calor estival és aclaparadora, decidiu d'anar a visitar una amiga. Segurament, a causa de la calor, esteu estabornits. Tot d'una us adoneu que no recordeu gaire bé on és el carrer on viu. Decidiu demanar algunes indicacions que us facilitin el trajecte a un vianant que passa.

c) Heu quedat amb un amic. Tot i que ja sabeu que és un tocatardà, voleu arribar puntuals a l'hora de la cita. Sou al carrer passejant. Us adoneu que heu oblidat el rellotge a casa. Heu de demanar l'hora per controlar el temps que us queda i no arribar tard a la cita.

6. La funcionalitat dels diàlegs teatrals està estretament relacionada amb el desenvolupament de l'acció. Llegiu aquest parlaments, que corresponen a fragments de diàlegs de l'obra *Supertot*, i digueu quina és la seva funció en cada cas:

- a) Presentar un personatge
- b) Anticipar l'acció i crear intriga
- c) Desenvolupar l'acció
- d) Comentar l'acció que està transcorrent

Text 1

GLADYS: On sóc? Què hi faig a dins d'un cotxe? On em porten? Ah, si Supertot fos aquí! Demanaré socors als transeünts. Auxili! Ajudeu-me que m'han raptat. Ajudeu-me, per Déu, ajudeu-me! Auxili. (El conductor riu.) Per què riu vostè? Es burla de mi, per torna? És clar, ho comprenc. El soroll del trànsit és massa fort; ningú no pot sentir-me. (El brogit decau.) I ara on arribem? Estem sortint de la ciutat? Quin lloc més desert i desagradable. (El cotxe figura que s'atura. El conductor baixa i, pistola en mà, obliga a baixar GLADYS.) I ara què vol? Per què no em parla? En aquesta casota tan sinistra em vol ficar? Tot és fosc. On em porta? Li dic que no em doni espentes... Ai! (D'una embranzida la noia és llançada per terra.) Criminal! (El subjecte desapareix.) I ara què? Ep, vostè. On és? No em deixi sola, per l'amor del que més estimi! Sola no, pel que més vulgui. I si hi ha rates, per aquí? Ai, que jo ploraré, que no puc més! Snif, snif, snif, Supertot, vine! Snif, snif, snif! Tingueu pietat de mi! Snif, snif, snif!. (pàg. 81)

Text 2

DOLENT: Has caigut a la trampa! Ha, ha, ha, ha, ha!

HOME: Com un pollet, el molt estúpid.

DOLENT: Molt bé, Bill, famosíssim periodista. Ara ets a les nostres mans no podràs escapar. Agafa'l pel peus i jo l'agafaré pel cap, que l'hem de traslladar als soterranis.

HOME: T'hem preparat una bona recepció, oi? Els nostres amos es preocupen molt per tu.

DOLENT: Alerta amb aquest esglaó. Molt bé, ja hi som.

HOME: T'haurem de deixar solet però no pateixis, no t'avorriràs.

DOLENT: Veus? Et col·loquem aquí, sense poder-te moure, sota mateix d'aquest bloc de pedra penjat al sostre per una corda.

HOME: Que emocionant, pensar que el bloc es podria desprendre i et podria esclafar.

DOLENT: Està ben lligat, no et pensis. La corda, allà dalt, si t'hi fixes, passa per una politja i torna a baixar.

HOME: Vaja, que curiós, arrambada a la corda hi ha una espelma! Oh, i el cas és que no li falta gaire perquè la cera es fongui, la flama arribi al nivell de la corda i la cremi. T'ho imagines quan això passi? El bloc caurà damunt del periodista Bill i mai més se'n cantarà ni gall ni gallina.

DOLENT: Tot està calculat. L'accident tindrà lloc dintre de mitja hora justa. Mira, deixarem un rellotge a l'abast de la teva vista i així podràs estar segur en tot moment dels minuts que falten per tan lamentable final.

HOME: Apa, que et diverteixis; nosaltres hem de tocar pirandó.

DOLENT: Sentim molt no poder-nos quedar al final de la festa. Ha, ha, ha, ha, ha!
(pàg. 85-86)

2. ADEQUACIÓ

1. Irene Puigdel·lívol ha rebut diversos missatges en el seu contestador automàtic. Analitzeu-los. Digueu qui pot ser l'emissor de cadascun i quin registre ha utilitzat:

Missatge 1

Una altra vegada parlant amb aquesta maleïda màquina! Espero que no t'hagis mort. Només faig que deixar-te missatges en aquest aparell horrible, i encara no m'has trucat. A aquest pas potser em floriré. Ospes! Irene, maca, a veure si et recuperes de la teva amnèsia telefònica i em truques.

Missatge 2

Senyora Puigdel·lívol, he rebut la seva proposta i l'he trobada molt interessant. En podríem parlar amb més calma demà al meu despatx. Truqui'm per concretar l'hora de visita, perquè demà tinc l'agenda molt plena.

Missatge 3

Senyora Puigdel·lívol, us trucava per cerciorar-me que el sopar que us vam oferir a través del nostre servei de *catering* va funcionar correctament. Espero que tot fos del vostre grat. Us agrairia que em truquéssiu.

	Text 1	Text 2	Text 3
Emissor o emissora			
Registre usat			

2. Elaboreu un missatge adequat per al contestador d'un *punki* i el d'una entitat pública (ajuntament, biblioteca, etc.). Utilitzeu el registre adequat per a cada contestador, tenint en compte les característiques del propietari.

3. Llegiu els fragments següents i subratlleu els elements característics del registre col·loquial. Penseu que aquest registre és adequat per als personatges? Amb quina finalitat s'ha usat aquest recurs? Justifiqueu la resposta:

Text 1

DOLENT: Millor que s'hagi desmaiada. Així no ens clavarà la murga. (Aniran mimant l'acció.) El primer és lligar-la. Ara sortim de l'edifici. Alerta, que els vianants no sospitin. La noia pesa, a la llarga. Espera. De pressa, aprofitem que no passa cap ànima pel carrer. Ajudi'm a ficar-la al cotxe. Ahà! Però abans cal que em tregui la gavardina. (Se la treu. Apareix vestit amb el llampanat i exòtic vestuari de la secta del Gran Drac.) Faig molta patxoca; se'm veuria de tres quilòmetres lluny, i això és precisament el que ens interessa. Molt bé, vostè se'n va per un cantó amb la noia i el cotxe i jo me'n vaig per l'altre amb aquest fòtil de la mida de la senyoreta. Tot està en ordre? Espero que se'm recompensarà tal com em mereixo. Apa, que vagi bé. (pàg. 80)

Supertot

Text 2

PRATFLORIT: La teva crueltat és coneguda de tothom, però jo et clavaré una pallissa que et deixaré manso com un xai, i després et faré bocins i els llançaré als gossos! Apa! (pàg. 27)

Taller de fantasia

3. COHERÈNCIA

1. Quines són les dades bàsiques que ha de deixar la persona que truca a un número de telèfon i li respon un contestador automàtic, perquè el receptor pugui interpretar correctament el missatge? Compareu la vostra resposta amb la d'altres companys i companyes.

2. Algunes de les situacions de la vida quotidiana generen converses amb temes tòpics i recurrents (el temps, el trànsit, etc.). Improviseu amb un company o una companya els diàlegs següents:

- Un veí i una veïna de la mateixa escala es troben a l'ascensor.
- Dues joves amb els seus nadons es troben enmig del carrer.
- Un passatger i un taxista, en un embús de circulació.

3. En el text teatral cal seleccionar la informació de cada escena en funció del desenvolupament de l'estructura de l'obra. Així, en les escenes inicials cal aportar, sobretot, informació sobre els personatges. En canvi, en el nus de l'obra les escenes contribuiran a desenvolupar l'acció. Llegiu aquests fragments de *Supertot* i digueu en quin

moment de la trama s'insereixen (a l'inici, al desenvolupament o al desenllaç). Raoneu la vostra resposta:

Text 1

— “*Qui és l'home més admirat?
Qui l'heroi per excel·lència?*”
— “*Supertot*”, se us respondrà
— “*Supertot? I es pot saber
d'on surt un tal personatge?*”
— “*No se sap. És un secret.*
*Recordem en canvi que
va sorgir un dia,
alt, fort i àgil,
i declarà
guerra als dolents.
Fort com les roques
són pessigolles les bales per a ell.
Inexorable,
troba el bandit amagat al seu cau.
Cau com un llamp,
Qui pot fugir a l'abast del seu braç?
Noble i honrat,
el beneïm tots els ciutadans.
Guarda'ns de tot mal.
Triomfa, triomfa, Supertot.*” (pàg. 69)

Text 2

BILL: He caigut com un principiant! Sembla mentida! I ara què? Hauré d'acceptar passivament que aquest bloc de pedra se'm vingui a sobre i em converteixi en samfaina? Ah, si pogués deslligar-me! Però jo no tinc força i les cordes són gruixudes. Déu meu, que de pressa passen els minuts! Oh, no pot ser que la meva història s'acabi avui aquí de forma tan idiota! Si pogués deslligar-me, si pogués...! Ja ha passat un quart d'hora? Com és possible? Això vol dir que em queden quinze minuts! M'he de deslligar, m'he de deslligar sigui com sigui! Només treure'm l'americana i la camisa em convertiria en Supertot i cap pedrota no em faria por! Falten deu minuts. Deu minuts. Deu minuts més i l'espelma cremarà la corda i el bloc caurà damunt del pobre Bill! Aquestes cordes, aquestes cordes...! Vuit minuts; mai no havia suat com avui! Set minuts, sis, cinc! Calla, sembla que hi ha un nus un mica fluix! Sí em penso que sí! Quatre minuts! Oh, no tindrè temps de deslligar-me les mans i arrancar-me la roba! Tres minuts! Sí, el nus es desfà, es desfà! Dos minuts! Vinga, Bill un esforç! No puc, m'he tornat a encallar! Un minut! Ara sembla que el lligam cedeix! Sí, em penso que sí! Mig minut! Corre, Bill, corre! Corre, que l'espelma comença a cremar la corda! Corre, deslliga't, la corda, l'espelma, la pedra!!! (pàg. 86-87)

4. Reescriuiu aquest diàleg teatral, que ha estat desordenat. En podeu realitzar diferents versions:

A	<i>Juguem a fet i amagar?</i>
B	<i>Juguem a cavall fort?</i>
C	<i>I a què juguem, aquesta nit?</i>
D	<i>Juguem amb la capsa, vinga!</i>
E	<i>No, juguem amb la capsa.</i>
F	<i>Juguem a moros i cristians?</i>
G	<i>Sí, amb la capsa.</i>

Text manipulat de *Taller de fantasia*, pàg. 16

5. Reescriuiu aquest diàleg teatral, respectant l'ordre lògic dels torns de parla, perquè resulti coherent. Els personatges que protagonitzen l'escena són Gladys i Supertot:

A	<i>Recordaré aquest encontre, Supertot.</i>
B	<i>Ens tornarem a veure, Gladys.</i>
C	<i>Li han fet mal?</i>
D	<i>Aquí té la bossa.</i>
E	<i>L'espant, únicament.</i>
F	<i>Quina bèstia! Tinc un pressentiment. Vostè és ...</i>
G	<i>El capità Supertot, per servir-la.</i>
H	<i>Com li podria pagar el que ha fet per mi!</i>
I	<i>Supertot! És clar que sí! Intensa emoció! Havia somiat tantes vegades poder-lo conèixer algun dia!</i>

JIMMY: Espera, et deslligaré.
GLADYS: Ets tu, de debò, Jimmy.
JIMMY: De debò, Gladys.
GLADYS: Quina desil·lusió. (pàg. 82)

Text 2

GLADYS: Heu fet les paus.
JIMMY: Sí, tal com m'has posat per condició.
BILL: Però..., però... Gladys! Què fas, aquí.
GLADYS: És dia feiner, avui, em penso. He vingut a treballar.
BILL: Però, però... A tu t'han raptat. Gladys.
GLADYS: Sí, Bill, m'han raptat.
BILL: I doncs, què fas aquí.
GLADYS: Jimmy m'ha salvat.
BILL: Jimmy.
GLADYS: Jimmy.
BILL: Tu.
JIMMY: Jo. (pàg. 91)

3. Identifiqueu els vocatius d'aquest fragment de *Taller de fantasia*. Tenen alguna funció específica per a la representació del text? Raoneu la vostra resposta:

CARLES: Roc, ets un as!
ROC: Home, què vols que et digui.
PRATFLORIT: Roc, d'aquesta t'apujo el sou de mecànic!
ROC: Ah, professor, vostè m'entén.
DOLÇA: Roc, ens has salvat la vida!
ROC: És el que també deia la meva mare: nen, les coses són més fàcils del que a vegades semblen... quan s'hi sap pensar una mica. (pàg. 22)

4. Restituiu les comes oblidades per delimitar els vocatius presents en aquest fragment de *Taller de fantasia*:

LADY: Ets admirable. Admirable de debò!
ROC: Senyora que aquest goril·la em mira malament! Senyora digui-li que no s'acosti!
LADY: Deixa'm! T'aprofitaries de mi perquè sóc una dona i tinc el cor sensible. Doncs no senyor. Aquesta vegada has anat massa lluny. Endavant Charly endavant. I tu Roc recorda que la pallissa que vas rebre se't dona pel teu bé. (Al míster, trivial.): És així com s'ha de dir? (pàg. 45)

5. TALLER DE CREACIÓ I DE FANTASIA

Algunes situacions de la vida real s'assemblen de vegades al teatre. Certes reunions familiars, per exemple, es converteixen en un ritu en què cada personatge, any rere any, representa el mateix paper. Sovint, també, s'hi repeteixen els mateixos temes de conversació, els mateixos acudits, les mateixes enrabiades. Convertiu-vos en escriptors o en escriptores. Afegiu una nova història a l'obra de teatre de Josep Maria Benet i Jornet *Taller de fantasia*, en què es representi un dinar típic de Nadal.

1. Definiu els elements bàsics de cadascuna de les històries de *Taller de fantasia*, a partir de l'esquema següent:

Elements bàsics	
Personatges	
Temps	
Espai	

2. Definiu els elements bàsics del nou episodi per a *Taller de fantasia*, tenint en compte el qüestionari anterior.

3. Creeu la caracterització dels personatges que protagonitzaran l'escena. Per grups, col·loqueu cada personatge que vulgueu representar –la tieta, per exemple– en una cadira. La resta del grup seu al seu voltant i li va formulant preguntes sobre diferents aspectes de la seva vida i de la seva personalitat. A partir de la informació aconseguida, escriviu un breu monòleg en què el personatge es presenti a si mateix, i representeu-lo.

4. Un diàleg teatral mostra les característiques psicològiques i socials dels personatges a través del llenguatge. Si els personatges s'expressen en consonància amb les seves característiques generals, els diàlegs resultaran més autèntics. En alguns casos, es pot recórrer a maneres estereotipades de parlar que contribueixen a caracteritzar-los. Llegiu aquests textos i digueu quins recursos s'han aprofitat per a la caracterització:

Text 1

PELL-ROJA: Si, miri, faltaria que em deixessin. Vostès excusar-me. Jo ser el darrer descendent dels indis de Nord-Amèrica, de tots aquells apatxes i sioux rebels que en pau descansen. Vostès haver-ho vist a les pel·lícules, els colonitzadors treure'ns de les nostres terres i exterminar-nos (Gesticula i representa molt.) Als dotze anys el meu pare fer-me jurar odi etern als americans. De moment, i per a preparar el plans de venjança ja que a Nord-Amèrica les condicions encara no ser favorables, jo retirar-me a aquest castell d'Europa, solitari i adequat a la meditació. (pàg. 40)

Text 2

OLIENTAL 1 el: Doncs no s'impacientin. L'atac és imminent. La nostla pelvesitat quedalà aviat satisfeta. Sí, atacalem la ciutat i la destluilem, començant pel un bali, vull dir un barri, i continuant pel tots els altles Ah, i menjalem les cliatules clues, amb una mica de sal pelquè no lesultin insípides. Lieu, lieu. (pàg. 72)

Supertot

5. Definiu amb un grup de companys i de companyes la manera en què s'expressaran alguns dels personatges del nou episodi de *Taller de fantasia*; per exemple, concreteu quines convencions usareu per representar els avis o els nens petits de la família.

4. Qualsevol narració es defineix per dos elements bàsics: els protagonistes i el conflicte que els enfronta. El desenvolupament de la narració exposa la manera com es resoldrà aquest conflicte. Llegiu “El salvatge Mustafà” i “La festa de l’olla”, i definiu quin és el que enfronta els personatges.

5. Dissenyeu la trama bàsica del nou episodi de *Taller de fantasia*. A partir de l’esquema donat, desenvolueu-lo:

Trama	
Situació inicial	
Conflicte	
Accions resultants	
Desenllaç	

6. Reviseu l’escena i verifiqueu, a través de les didascàlies, que contingui les indicacions necessàries per representar-la.

IV. REPRESENTEM *EL SOMNI DE BAGDAD*

Sou una colla d'amics. Veniu d'escoles diferents, de diferents barris. Heu coincidit a l'institut i, a poc a poc, us heu fet amics. No en fa gaire, d'això. Ara, però, us sembla que fa anys i anys que compartiu el mateix espai. Parlant, parlant, heu anat trobant punts en comú que, al principi, us han divertit mentre us els explicàveu; més tard, han servit perquè els vostres vincles fossin cada vegada més estrets.

L'altre dia, un dels companys –el que acostuma a parlar menys– us va explicar amb entusiasme l'experiència que va viure en una fira de teatre, a finals d'estiu. Sense saber com, cadascú de vosaltres s'ha anat engrescant, després d'explicar tot un grapat d'anècdotes relacionades amb el món de la faràndula. Una companya, en un moment d'eufòria, us ha fet una pregunta que tots heu respost afirmativament: “Per què no muntem una obra de teatre?”.

Heu anat a buscar la vostra professora de literatura. Li heu explicat quina en dúieu de cap. De bon començament, s'ha mostrat sorpresa. Al cap d'una estona, l'heu vista convençuda de tirar endavant.

Us proposa d'escenificar una peça teatral que havia treballat en un altre institut, un parell o tres d'anys enrere. El seu títol és *El somni de Bagdad*. El seu autor, Josep Maria Benet i Jornet.

Al cap d'uns quants dies, la professora es presenta a classe amb un grapat de llibres. Els reparteix perquè els fullegeu. A la portada, us sorprèn la vivor d'un dibuix que representa una escena oriental, que us porta a recordar una pel·lícula d'aventures que vau veure no fa gaire a la televisió.

Passeu pàgines del llibre, el regireu del dret i del revés. Es tracta, és clar, de l'obra que provareu de representar. No l'heu trobada gaire gruixuda. Heu reconegut que això d'haver de memoritzar no us acaba de fer el pes.

Abans de tirar endavant, la vostra professora us demana un petit esforç: que us llegiu el llibre. Primer de tot, afegeix, us cal conèixer a la perfecció l'assumpte de què tracta, els personatges que viuen entre les seves pàgines, com es desenvolupa la trama... Us haureu de posar en la pell dels personatges, pensar, viure, sentir com ells. Només així sereu capaços de pujar a l'escenari per representar unes vides que no són com les vostres, però que segur que us fascinaran.

1. DE QUÈ PARLEM?

1.1. L'Orient somniat

1. L'Orient, com a marc geogràfic i mític, és una presència constant a *El somni de Bagdad*. Tothom en té una idea, d'aquest Orient somniat. Apunteu les cinc primeres paraules que us vinguin al pensament, que tinguin relació amb el seu paisatge, els seus habitants o amb qualsevol tret que us pugui suggerir.

2. Davant els vostres companys i companyes, expliqueu de manera ordenada quina sensació us provoca cada paraula que heu apuntat.

3. A partir de l'explicació que heu fet, escriviu una nota breu en què descriuiu una escena oriental que us imagineu.

4. Després de llegir atentament el fragment de *El manuscrit d'Alí Bei*, marqueu amb una creu la resposta correcta:

ELL: [...] D'acord, no he viatjat mai a l'Orient, què més voldria, però és un paisatge que sabré inventar amb tota la barra. No n'hi haurà cap, de tan fascinant... i, potser, de tan fals. Sigues amable i comença a imaginar-lo. El sol que bat de ple, la sorra que reverbera i s'estén fins a l'horitzó, un vent calent que bufa amb violència... No ho sé, ja m'entens. I enmig de tot plegat, la inevitable caravana d'homes, de cavalls i de camells. ¿Què més et pot fer falta? Qualsevol música grandiloqüent podrà situar el teu ànim escèptic; un simple raig de llum podrà enganyar els teus ulls desconfiats. I ja et serà ben fàcil, i jo t'ho agrairé, d'entrar dins la meva història, dins... la meva única aventura. (pàg. 34)

a) El protagonista....

- visita sovint l'Orient
- no hi ha viatjat mai
- hi va ser l'any 1804

b) El paisatge és...

- fascinant i exuberant
- monòton i avorrit
- fascinant i fals

c) El vent és...

- d'intensitat moderada
- fred i bufa amb força
- calent i bufa amb violència

d) Enmig del desert apareix una caravana...

- de beduïns, amb dromedaris i camells
- de tuaregs, amb cavalls i ases
- d'homes, amb cavalls i camells

5. Us han demanat que col·laboreu amb una agència de viatges. La vostra feina consistirà a redactar el text d'un anunci que haurà de ser emès a la ràdio. Heu d'explicar els avantatges turístics de la ruta per Orient que ofereix l'empresa que us ha contractat. Els llocs de destinació són les ciutats que apareixen en el fragment següent de l'obra:

(Gran Mapa de topografia inventada, en el qual es distingeixen noms de ciutats de somni: Samarkanda, Basora, Còrdova, Damasc, Bagdad... Davant del mapa un general de mirada noble i bigoti gris. Se li presenta un oficial jove.) (pàg. 71)

6. Un cop hàgiu redactat l'anunci, enregistreu-lo per emetre'l per ràdio. No oblideu d'utilitzar tots els elements sonors que tingueu al vostre abast.

7. Busqueu un mapa polític actual i indiqueu-hi on es troba cada ciutat i a quin país. Ompliu una fitxa per a cadascuna:

Ciutat:	Estat:
Habitants:	
Fets històrics:	
Personatges destacats:	
Economia:	
Altres:	

1.2. La crisi del petroli

1. L'estiu del 1975, Benet i Jornet escriu *El somni de Bagdad*. Dos anys abans, havia esclatat una crisi econòmica molt greu provocada per l'augment exagerat del preu del petroli. Aquest fet va tenir unes causes clares i unes conseqüències greus. Per entendre-ho més bé, informeu-vos-en i contesteu les preguntes:

- Què és l'OPEP?
- Quins són els països amb la producció més alta del petroli?
- Quines conseqüències va tenir la crisi del petroli?
- Informacions complementàries.

2. Ja al començament de l'obra, l'autor fa referència a una circumstància històrica molt concreta. Deduïu quina relació hi pot haver entre l'anècdota que ens explica i els fets de la història real, que van provocar el conflicte entre els països productors de petroli i els del món occidental:

GENERAL: [...] Sembla que Aràbia amaga una riquesa incalculable en petroli. Només se n'ha trobat un pou, però tots els que es descobreixin els explotarem els anglesos, gràcies al tractat que vam firmar amb el califa de Bagdad. A canvi, donarem armes al califa per protegir-se dels seus enemics, però no tantes que un dia es pugui tornar contra nosaltres. Ara demana un carregament extra de fusells i municions. (pàg. 71)

3. Contesteu les preguntes:

- a) Preu actual del petroli.
- b) Principals països productors i quota de mercat.
- c) Producció dels països de la Unió Europea.
- d) Utilitat dels derivats del petroli.

4. Imagineu-vos un món sense petroli. Feu una llista de tots els canvis que s'hi produirien.

5. Quines altres fonts d'energia coneixeu, a part del petroli? Penseu que són suficients per generar tota l'energia que el món necessita?

1.3. La innocència perduda

1. Llegeix atentament el diàleg entre Stuart i Omin:

STUART.- Vull fer-te unes preguntes. Pagaré bé la informació que em donis.

OMIN.- Què vols saber?

STUART.- He estat molt de temps fora del país. Ignoro moltes coses. Diuen que el califa és un tirà.

OMIN.- Un tirà sí. Misèria i misèria, però ell viu rodejat dels plaers més refinats. Amb luxe oriental. (pàg. 82)

Organitzeu un debat a classe que tingui com a tema la vida als règims totalitaris. Haureu de tractar, com a mínim, els punts següents:

- a) Països sense règim constitucional democràtic.
- b) Visió que es dona de les dictadures totalitàries des dels mitjans de comunicació.
- c) Explicació de tot el que no podríeu fer en una dictadura.
- d) Solucions possibles.

2. Stuart s'adona del significat que té viure sense llibertat. Omin li ho ha explicat perfectament. Després d'efectuar la pràctica de l'exercici anterior, improviseu un diàleg. Un de vosaltres farà d'Omin i un altre de Stuart. Omin haurà d'explicar com és un dia qualsevol de la seva vida, tenint sempre en compte l'estat de privació de llibertats en què viu.

3. Assistim a un cas greu d'insubordinació: Stuart es rebel·la contra el General. El nostre heroi assegura que no pot ser fidel a qui abans l'ha traït. Menys encara quan ha estat menyspreat pel color de la seva pell:

GENERAL.- Stuart, posa't immediatament a les meves ordres!

STUART.- Sóc un mestís i no ens coneixem, General. Vostè mateix ho va dir! (pàg. 120)

– Reproduïu una situació d'aquesta mena. Seguiu les pautes que us indiquem.

a) Hi participen dos personatges.

b) El primer ordena al segon una acció injusta.

c) El segon s'hi rebel·la.

d) Rep com a resposta els perjudicis que li ocasionarà la seva negativa.

e) El segon personatge argumenta els motius per rebel·lar-se.

f) Solució final a escollir.

4. Stuart, finalment, ha recuperat la seva identitat. Se sap pertanyent a la terra d'Aràbia:

STUART.- Vola, cavall, vola; l'oficial al servei de l'imperi britànic queda lluny! Ara sóc un altre home! Aquesta és la meva terra, el desert és el meu domini! Vola, cavall, vola! (pàg. 107)

– Quins motius té per tenir aquesta certesa?

5. Imagineu-vos el desert que recorre Stuart. Descriuiu, davant la resta de la classe, un paisatge desèrtic.

6. Les aventures amoroses de Stuart acostumen a acabar amb un fracàs. No s'adona fins molt tard de la traïció de Zulema. Gràcies a aquest desengany, però, aconseguix saber qui li té el cor robat. Es tracta, és clar, d'Aixa. Escriviu una nota, d'aproximadament cinquanta paraules, a l'estimada de Stuart. Sereu uns amics anònims que voleu explicar a la noia la naturalesa sincera dels sentiments de Stuart:

ZULEMA.- Stuart, amor meu! M'estimes i amb la diadema podrem ser feliços.

STUART.- Sóc una joguina que es llença, oi Zulema! Tu tampoc no m'enganyaràs! (pàg. 121)

7. Llegiu el fragment del diàleg en què Stuart declara el seu amor a Aixa. Segur que se us farà curt. Amplieu-lo, però no perdeu el to melodramàtic, exagerat, de les paraules dels dos enamorats:

AIXA.- Jo no sóc ningú.

STUART.- No em castiguis amb aquestes paraules. La princesa m'havia enlluernat i per això els meus ulls no et veien, però ara brilles amb llum molt més intensa que la meva. Tu ho ets tot. (pàg. 122)

1.4. El món real

1. L'Aràbia que Stuart s'havia imaginat no té res a veure amb la real. Totes les passions humanes hi tenen cabuda, tot és possible:

AIXA.- [...] No havies somiat una Aràbia exòtica i enigmàtica que era la teva pàtria? No va ser aquest somni el que et va dur entre nosaltres? Som al país de les aventures que acaben bé, i aquí, després de la lluita, vindrà la felicitat. (pàg.129)

– Sovint el món real no s'assembla gens al dels somnis. Feu un guió que us serveixi per explicar, en grups de quatre, una experiència vostra en què un fet que esperàveu amb molta il·lusió va acabar succeint d'una manera que no us imaginàveu.

2. ELS NOSTRES HEROIS

2.1. Stuart

1. Sempre hem pensat que a una aventura li cal un heroi i a *El somni de Bagdad*, el protagonista és Stuart. Si escoltem el General, ser mestís és un inconvenient per fer carrera a l'exèrcit anglès:

GENERAL.- Acosti's, capità Stuart. El seu pare es va equivocar casant-se amb una mora. Vostè és mestís.

STUART.- Sóc anglès.

GENERAL.- Un mestís; mala cosa per fer carrera [...]. (pàg. 71)

– Imaginem quin deu ser l'aspecte de Stuart. Completeu la primera columna del quadre següent, atribuint una característica a cadascuna de les parts del cos que se us indica:

	Característica	Adjectius
cabell		
nas		
pòmuls		
coll		
ulls		
braços		

espatlles		
mans		
comes		
peus		

2. En veu alta, descriuiu Stuart tal com l'imagineu. Anoteu a la columna de la dreta del quadre anterior, tots els adjectius que vagin sortint de les descripcions.

3. A partir del quadre que heu completat, descriuiu Stuart de la mateixa manera que ho faríeu per redactar un informe de la policia. La informació que doneu serà, per tant, molt concreta. Tan precisa que tothom que se'l trobés pel carrer, l'hauria de reconèixer a la primera.

4. Ara ja teniu tota la informació que us calia. No us serà gens difícil, doncs, dibuixar Stuart. Feu-ho. Cadascú obtindrà el seu Stuart particular, que tindrà trets comuns amb la idea que se n'hagin fet els altres.

5. Stuart ha de viatjar a l'Aràbia, la pàtria de la seva mare. El General, perquè passi desapercbut, li recomana que es vesteixi *a la moda salvatge dels musulmans*. No perdeu de vista la primera descripció que l'autor, en una acotació, ens ha fet:

(Entra **Stuart**. L'imagino vestint una armilla brodada, una faixa ampla que li cenyeix la cintura, un pantaló de seda molt folgat i recollit als turmells, i una capa ampla i flotant. Canvi en el captaire.) (pàg. 74)

– Proveu d'imaginar, ara, com devia ser aquesta indumentària tan exòtica. Seguireu els passos següents:

a) Busqueu a l'enciclopèdia o en un diccionari ideològic dibuixos de vestuaris que penseu que tenen relació amb la roba del món oriental.

b) Feu una llista amb tot el vocabulari que us pugui ser útil, tenint ben present que abans n'haureu hagut d'aprendre el significat.

c) Un cop hàgiu aconseguit un bon domini de les paraules, agafeu una cartolina i dibuixeu una silueta humana, com si féssiu un maniquí al qual haguéssiu d'emprovar la roba. Posem que faci uns vints centímetres.

d) Utilitzant la mateixa cartolina, o una altra si us calgués més espai, dibuixeu les peces de roba o complements que abans heu anotat a la llista. Pinteu-los tan bé com pugueu. No oblideu de fer-los tenint en compte l'escala del maniquí.

e) Retalleu la roba i enganxeu-la al maniquí segons el vostre gust.

6. El nostre protagonista va molt despistat. Ho veiem de bon començament. No sap encara quins són els bons i quins els dolents, de qui es pot confiar i de qui no. Sens dubte, això li

pot portar molts maldecaps. Vosaltres, en aquest moment, el podeu ajudar. En el quadre següent, haureu de definir amb adjectius quines són les qualitats o els defectes que més us cridarien l'atenció a l'hora de distingir una persona bondadosa d'una altra de malvada:

Bons		Dolents	
Qualitats	Defectes	Qualitats	Defectes

7. Un cop hàgiu aconseguit una definició prou convincent del que representa ser bo o dolent, tracteu d'explicar als vostres companys quins d'aquests adjectius penseu que us defineixen més bé. A mesura que els aneu enumerant, marqueu cada adjectiu amb una creu. Esteu obligats a assenyalar-ne, pel cap baix, un de cada columna. Quan acabeu, mireu on abunden més les creus. Comprovareu si sou “bons” o “dolents”.

8. No sabem com us trobareu, després de l'exercici anterior. Si heu quedat decebut, agafeu un bolígraf i paper i poseu-vos a escriure. En deu línies, feu-vos un autoretrat. Serà una bona ajuda perquè us conegueu més bé.

9. Ja us podeu anar orientant enmig dels personatges que trobeu a *El somni de Bagdad*. Segurament, Stuart no és el tipus d'heroi que esperaríeu trobar en una obra d'aventures. Fa la impressió, a mesura que el coneixem millor, que no sap del cert quin terreny trepitja. El seu cor el traeix un cop sí i un altre també. S'enamora de Zulema, la filla del Califa, sense adonar-se que el seu amor serà traït, perquè ella no l'estima. Fixeu-vos de quina manera es produeix el primer entre-entrevista entre ells dos. Digueu quines paraules hauria pronunciat Stuart en el cas que hagués pogut parlar:

Ella se sent mirada i, amb sorpresa, descobreix **Stuart**. Un segon d'immobilitat. Llavors, **Zulema** deixa caure a terra un diminut mocador de randes. De seguida fa un gest i abaixa de nou la cortina. (pàg. 79)

10. Imagineu maneres diferents d'iniciar una relació amorosa. Poseu-vos per parelles. Només podreu fer servir els gestos. Agafeu un mocador i imiteu l'escena que hem explicat.

Els vostres companys, quan hàgiu acabat, us hauran d'explicar si heu estat del tot convincents en el vostre intent de seducció.

11. Un cop finalitzeu la pràctica de l'exercici anterior, feu una llista d'unes quantes pel·lícules que us vinguin a la memòria que tractin sobre l'enamorament d'una parella, i discutiu si les relacions amoroses que s'hi estableixen tenen alguna relació amb les que hem llegit.

12. L'amor que Stuart sent per Zulema el fa anar de bòlit, li fa perdre el món de vista. És esclau dels seus sentiments, i això li causarà molts problemes. S'atreveix a entrar a les dependències de la princesa, cosa del tot temerària. L'escena amorosa que s'hi produeix, però, paga la pena. Comproveu-ho. Llegiu amb atenció aquesta escena, que trobareu a les pàgines 93 a 95. Quan l'hàgiu assimilat del tot, feu-ne una improvisació. Cadascú haurà de buscar la seva parella. No s'hi val a imitar-vos els uns als altres. Podeu fer servir recursos diferents: l'exageració, la timidesa, la comicitat, la burla, la seriositat, la tragèdia...

13. El passat de Stuart no el coneixem. Això no és cap obstacle perquè cadascú de vosaltres en tingui una idea. Sempre que ens trobem davant d'un personatge provem de reconstruir tot el que li ha passat fins al moment que l'hem conegut. És el que fareu. Inventeu la vida de Stuart, des del seu naixement fins que se li encarrega la missió oriental. No podrà tenir una extensió superior a les 150 paraules i haurà de tractar, com a mínim, el aspectes següents:

- a) Infància.
- b) Entorn familiar.
- c) Educació.
- d) Amics.

2.2. Aixa

1. A poc a poc, heu d'anar endevinant quins personatges tenen bons sentiments i quins es mouen només per interessos poc nobles; qui diu la veritat i qui menteix. El camí que seguïu és molt semblant al que emprèn Stuart. Agafem Aixa. És una esclava a punt de ser venuda en una subhasta. Avui dia, el comerç amb persones és una pràctica prohibida. Durant molts anys, però, va ser molt habitual. Imiteu una escena d'aquestes característiques, tal com surt representada a *El somni de Bagdad*.

2. Doneu, davant la resta de la classe, la vostra opinió sobre el tràfic d'esclaus.

3. Llegiu aquest fragment on queda ben clara la posició d'Aixa davant el conflicte que viu el seu país:

Els rebels i el califa han acordat un pacte secret. No es poden veure, però tenen un enemic comú: els anglesos. S'uniran contra els anglesos perquè volen alliberar el país de la influència estrangera. (pàg. 82)

La nostra heroïna ha estat detinguda i serà sotmesa a un judici en què es debatrà el seu caràcter subversiu. Escolliu, entre vosaltres, una companya que vulgui ser l'acusada, igual que Aixa, en un interrogatori judicial. Seguiu el procés següent:

- a) Redacció d'un qüestionari amb deu preguntes.
- b) Escenificació de l'interrogatori. Demanareu a Aixa que contesti únicament el que li pregunteu, res més.
- c) Conclusions del judici.
- d) Veredict final.

4. Trieu els companys que s'encarregaran de dur a terme altres tasques habituals que tenen lloc al voltant d'un judici. Cadascun d'ells n'escollirà una de les que teniu anotades a continuació:

- a) Enregistrament de les intervencions.
- b) Redacció de l'acta judicial.
- c) Crònica periodística.
- d) Entrevista radiofònica a l'acusada.

5. Com ja sabeu, Aixa pertany a la facció dels rebels. S'ha de comunicar amb un company que desconeix i li envia un telegrama per concertar una entrevista. Li haurà de donar pistes perquè no s'equivoqui. El telegrama haurà de contenir únicament les informacions següents (tingueu present que el requisit primer d'un telegrama és la brevetat):

- a) Aspecte físic.
- b) Lloc de trobada.
- c) Dia i hora.
- d) Contrasenya.

6. Aixa no es pot desplaçar a Correus i li dicta el telegrama per telèfon. Ajudeu-la. Segurament la persona que us atengui demanarà les vostres dades per assegurar-se que pagareu.

7. Aixa és una noia decidida. Quan s'entossudeix a aconseguir una cosa, poc es pot fer per evitar que se'n surti. És capaç de provar-ho tot. Si molt convé, no s'estalviarà el recurs d'una certa violència. A la pàgina 84, clava una queixalada a l'Intendent, fingint que es tracta d'una serp. Omin, molt atent, es presta de grat al joc que Aixa li proposa. Per tal de desfer-se de l'Intendent, li proposa un remei estrambòtic per no morir víctima del verí:

OMIN.- Encara sou a temps, excel·lentíssim Intendent! Heu d'anar a la plaça del zoco, donar-hi set voltes corrent i fer que després de cada volta els vostres homes us clavin un raig de bastons. Així les sangs us bulliran i escopireu el verí de la serp. (pàg. 85)

És probable que conegueu remeis màgics per contrarestar els efectes letals del verí. Ompliu cadascú de vosaltres una fitxa i, en acabat, tracteu de convèncer els vostres companys que la vostra fórmula és la millor:

Nom de la serp:

Descripció:

Efectes del verí:

Casos recents registrats:

Antídot:

Altres:

8. Aixà faria el que fos per obtenir el medalló que simbolitza la lluita per alliberar el seu país del tirà. S'enfronta, fins i tot, amb la princesa Zulema. Es barallen violentament, s'insulten sense pietat:

(Baralla de les dues dones. S'esgratinyen i s'escabellen.)

AIXA.- Escorpí verinós!

ZULEMA.- Escurçó miserable!

AIXA.- T'he de donar una lliçó que no oblidaràs mai!

(Després d'uns moments, **Aixa** comença a dominar **Zulema**.)

ZULEMA.- Moriràs per haver-me tocat! Has de morir per tocar una princesa!

AIXA.- Empassa't la ràbia, que ara no ets a palau i els criats no poden sentir-te. (pàg. 114)

Heu llegit el diàleg que s'estableix entre totes dues, però hi ha altres maneres d'explicar el mateix. Redacteu un text, d'aproximadament 100 paraules, en què es descrigui amb tots els detalls la baralla entre les dues dones. Seguiu la pauta del quadre:

<p>Aixa va subjectar Zulema per les espatlles .....</p> <p>.....</p> <p>.....la va escabellar.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>escorpí verinós.....</p> <p>.....</p> <p>.....havia de morir per tocar una princesa.....</p> <p>.....</p> <p>.....que els criats no podien sentir-la.....</p> <p>.....no és gens fàcil vèncer una princesa.</p>
---

9. Aixà sap que com més persones siguin per lluitar contra el Califa, més fàcil serà derrotar-lo. La nostra heroïna escriu un avís al diari, a la secció d'anuncis per paraules. L'haureu d'ajudar. Redacteu el text de l'anunci:

Petits anuncis de *La gasetta d'Orient*

Instruccions:

Els espais de cada línia són per posar-hi una lletra, un número o un signe, o bé per deixar-los en blanc per tal de separar paraules.

El preu de l'anunci s'ha de multiplicar pel nombre de dies que vulgueu publicar-lo.

Sense les dades del remitent no es publicarà cap anunci.

Dades personals:

Nom: _____

Adreça: _____

Localitat: _____

Telèfon: _____

DNI: _____

Adjunteu a la butlleta un xec per l'import a nom de Gasetapress, S.A., Petits anuncis. Carrer d'Al·là, 23. Bagdad. Es publicaran a partir dels tres dies de la data d'arribada.

Text de l'anunci:

Marqueu amb una creu el(s) dia(es) en què s'ha de publicar l'anunci:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31
del mes _____

10. Heu llegit l'anunci i de seguida us hi heu engrescat. Heu trucat al telèfon de contacte que sortia al diari i heu mantingut una conversa amb Aixa. Escenifiqueu-la. Ha tingut lloc de la manera següent:

- a) Fórmula inicial de cortesia.
- b) Informació sobre les tasques a fer.
- c) Dedicació horària.
- d) Possibilitat de rescindir el contracte.
- e) Confirmació.
- f) Fórmula de comiat.

2.3. Zulema

1. Us interessa conèixer la princesa Zulema. Us han dit que no és fàcil d'accedir-hi, que a qui la veu se'l castiga amb severitat. És per aquest motiu que decidiu enviar-li una carta, perquè sigui ella mateixa qui us contesti explicant-vos com és. Tingueu present que Zulema és un personatge molt distingit. Per tant, no oblideu de tractar-la amb respecte i amb formalitat. Per redactar la carta, seguiu l'esquema que us proposem:

1. Capçalera
(les vostres dades)

2. Capçalera
(dades de la princesa)

3. Salutació

4. Presentació o introducció

5. Desenvolupament
(en diferents paràgrafs, si cal)

6. Conclusió

7. Comiat

8. Signatura

9. Nom i càrrec del redactor

10. Datació

2. En arribar a casa, al cap d'uns quants dies, us va trobar amb una sorpresa que no esperàveu. Al contestador automàtic, hi havia enregistrat un missatge que us va deixar ben astorats: Zulema en persona us havia trucat. Com que no éreu a casa, va deixar un missatge ben llarg en què contestava totes les qüestions que li havíeu demanat per carta. L'endemà, davant els vostres companys, va explicar, amb l'ajut d'unes notes que havíeu pres, tot el que us havia dit la princesa.

3. Com és un dia en la vida de Zulema? Ara ho sabreu. Ompliu el quadre amb les activitats que la princesa podria dur a terme cada hora:

9:00	
11:00	
13:30	
16:15	
18:00	
19:20	
21:10	
22:30	

4. Llegiu aquest fragment i, després, anoteu en el quadre que hi ha a continuació cinc paraules, les primeres que us passin pel cap, que reflecteixin els sentiments que heu tingut en llegir-lo:

ZULEMA.- Què serà de mi, princesa infeliç, princesa dissortada? Ai, se'n va el puntal de la meua vida, la seguretat del meu futur! Jo, que movia un dit i cent esclaus sol·lícits venien corrent, hauré de vestir-me amb parracs, hauré d'anar pels carrers de Bagdad, demanant caritat, sent la burla de tothom! (pàg. 125)

5. Fent servir les anotacions del quadre anterior com a punt de partida, expliqueu les vostres sensacions.

6. Contesteu si són vertaderes o falses les afirmacions que teniu a continuació:

- a) Zulema estima bojament Stuart, tot ho sacrificaria pel seu amor.
- b) La princesa deixa caure el mocador expressament perquè el reculli Stuart.
- c) Zulema vol el medalló per destruir-lo.
- d) La princesa és filla adoptiva del Califa.
- e) Zulema no enganya mai Stuart.
- f) Zulema és una espia a favor dels rebels.

2.4. Omin

1. Omin fa d'encantador de serps. N'haureu vist més d'un en alguna pel·lícula, o potser llegint una novel·la d'aventures. Com us l'imagineu, però?

2. De bon començament, queda clar a quin bàndol pertany Omin. Com tots els personatges, va al darrere del famós medalló. Farà tot el que calgui, per aconseguir-lo, fins i tot s'haurà de disfressar de ballarina, cosa que no li farà cap gràcia. Improviseu un monòleg en què Omin es queixarà de l'obligació de fer de ballarina. Ha de complir aquestes condicions:

- a) S'adreça a Aixa.
- b) No sap ballar.
- c) No s'assembla gens a una dona.
- d) La roba que li han donat no li escau gens.
- e) Odia la música.
- f) És tímid.
- g) Té por que el descobreixin i que l'engarjolin.

3. Omin creu que Stuart és un traïdor i, en conseqüència, mereix la mort. Li dóna, d'acord amb el Cec, una oportunitat per defensar-se. Haurà de passar una prova de valentia. L'acotació és força expressiva:

(**Omin** es llança damunt de **Stuart**. Aquest esquiva una i altra vegada la trajectòria del ganivet. Els rebels animen **Omin** amb crits excitats. **Aixa** es manté a part, sense gosar mirar. **Stuart** cau a terra. Sembla que hagi arribat el final, però, quan **Omin** aixeca el braç armat i s'inclina damunt d'ell, **Stuart** l'engrapa entre les cames, en una clau violenta que obliga el rebel a obrir la mà i deixar caure el punyal. Ja no pot recuperar-lo. Amb l'impuls de la clau també ell va de morros per terra. **Stuart** es posa dret d'un bot i contraataca. El cos a cos és violent i les forces semblen igualades, fins que **Stuart**, amb una crispació, cedeix. Sembla que **Omin** podrà

acabar amb la seva resistència, però en lloc d'això, de sobte, s'aparta, amb una espenta, i canvia d'actitud.) (pàg. 110)

Ja ens els veiem tots dos, Stuart i Omin, barallant-se sense treva. No sabem si diuen alguna cosa, però. Acordem que sí. Reproduïu la informació del text en forma de diàleg teatral.

2.5. El Califa, l'Intendent i el Botxí

1. Memoritzeu el discurs del Califa i escenifiqueu-lo davant dels vostres companys. Tingueu en compte la dicció i l'entonació:

CALIFA.- Abans que res, som musulmans. Tots; vosaltres i jo, però també ho són aquesta colla de rebels que ens fan la guitza. Ells ens envegen perquè som els amos de les peles, i oblidem que les peles les hem guanyat amb la nostra suor. (Murmuris generals de "molt bé", "sí senyor", "així és com s'ha de parlar".) Ara, abans que res som musulmans; estimem els nostres monuments, les nostres palmeres, i no podem consentir -no senyors, no ho podem consentir!- que els anglesos vulguin dominar-nos! Per això hem pactat provisionalment amb els rebels, i junts esclafarem els anglesos. No ens desdrem d'aquesta decisió! La independència d'Aràbia abans que res! Després, ja en parlarem. Perquè algun dia hem de trobar el tros que li falta en aquest medalló. (Assenyala la joia, situada en lloc destacat.) I llavors aconseguirem la diadema sagrada ningú tornarà a discutir la nostra força! He dit. (Aplaudiments, bravos, encaixades de mà.) Ara mengeu i diverti-vos, germans meus. La festa comença. (pàg. 87)

2. Un rebel, ben disfressat, s'ha introduït a la festa. Tractarà de convèncer part dels assistents que els arguments del Califa no són gaire de fiar. No es pot contradir res del que digui el Califa, però. Haureu de fer un cartell i penjar-lo en un lloc ben visible, perquè tothom el pugui llegir. Serà una paròdia del discurs del Califa.

3. A l'Intendent li toca fer la feina bruta, sempre al servei del Califa i de Zulema. Tanmateix, l'encàrrec de comprar Aixa no acaba gens bé. A veure si us en sortiu vosaltres. Simulareu una sessió en una casa de subhastes. Un objecte preciós de la classe sortirà a subhasta. Oferireu una bona quantitat de rupies fins que s'assoleixi un preu just.

4. Formalitzeu el contracte de venda d'Aixa. Hi hauran de constar aquestes informacions:

- a) Dades del comprador.
- b) Dades d'Aixa.
- c) Preu estipulat.
- d) Drets i deures d'ambdues parts.

5. Sou testimonis de la tortura que el Botxí infringeix a Stuart:

BOTXÍ.- No parlaràs, d'una vegada? No? Molt bé, et deixaré tranquil una estona. Tinc ganes de prendre un bany. T'agradaria prendre un bany? Després, a

dinar. Beuré vi de color transparent, endraparé un estofat, dolços i fruites sucoses. Brindaré a la teva salut. Ha, ha, ha, ha! (pàg. 104)

Quan el torturador marxa, proveu de tranquil·litzar el reu. Per parelles, i repartint-vos els papers, establiu un diàleg en què proposeu remeis per suportar amb el mínim de dolor els càstigs físics i psicològics que pateix Stuart.

3. LES ESCENES

1. *El somni de Bagdad* s'estructura en dotze escenes. Heu vist, però, que Benet i Jornet no les indica seguint cap numeració. Ho haureu de fer vosaltres. Completeu el quadre que teniu a continuació:

Escena	Núm.	Personatges	Acció
Despatx del general	1		
Mercat de Bagdad	2		
Casa d'Omin	3		
Palau del Califa	4		
Habitació de Zulema	5		
Casa d'Omin	6		
Palau del Califa	7		
Sala de tortura	8		

Desert	9		
Oasi	10		
Desert	11		
Cripta	12		

2. Cada canvi d'escena és introduït per una acotació en què l'autor s'entreté a descriure'ns les condicions físiques i ambientals de l'espai:

(La llum, després d'un moment, ha seguit desapareixent de primer terme, engolint també el **General** quan encara parlava. Queda, només, el mapa. Com un eco en ressonància, la paraula **Bagdad** es va repetint, repetint, i, talment un conjur, el mapa es fa transparent, i a l'altre cantó va sorgint el bigarrat i acolorit mercat de la fabulosa ciutat, igual com el cine el va imaginar. El mapa s'esquinça, silenciós, i desapareix. Música no sé si de la Metro, de la Warner o de la Fox. Trobem vells coneguts: el captaire cec de roba i barba blanquíssima, l'home que s'empassa foc i espases, l'encantador de serpents... Tenderols i parades on es venen terrissa, tapissos perses, fruites de color esmaltat... Estrada per exhibir-hi els esclaus. Després d'una pausa que ens permet d'apreciar els detalls, la música baixa i comença la cantilena del **cec**.) (pàg. 73)

– En grups de quatre, us haureu de reunir per discutir les qüestions tècniques que us proposem:

a) Il·luminació:

- Com aconseguir la disminució progressiva de la llum.
- Quines tonalitats són les més adequades per a l'escena.

b) Mapa:

- De quina manera es pot obtenir la transparència del mapa.
- Com esquinçar-lo en silenci i fer-lo desaparèixer.

c) So:

- Quin to de veu cal emetre per repetir la paraula *Bagdad*.
- Quina música suggereixen els noms de la Metro, de la Warner o de la Fox.

3. Un cop resolta els problemes plantejats a l'exercici anterior, els haureu de posar per escrit, molt esquematitzats. El guió que en resulti us servirà per exposar davant la resta dels grups les conclusions a què heu arribat.

4. EL REPARTIMENT

1. Heu pogut conèixer els aspectes més diversos d'*El somni de Bagdad*. A mesura que heu anat llegint l'obra haureu sentit una simpatia més o menys important pels personatges, pels diferents aspectes que intervenen en el muntatge d'una obra. Ara us ha arribat el moment d'escollir. Ompliu la fitxa següent. Cadascú de vosaltres s'haurà de definir sobre quin és el rol que més li agradaria jugar en aquesta escenificació:

REPARTIMENT

STUART.....
GENERAL.....
(SENYOR DE LA CLAQUETA).....
CEC.....
MARXANT.....
INTENDENT.....
AIXA.....
ZULEMA.....
OMIN.....
CALIFA.....
BALLARINA 1.....
BALLARINA 2.....
BALLARINA 3.....
BALLARINA 4.....
BALLARINA 5.....
BOTXÍ.....

Els mateixos actors interpretaran la resta de personatges:

SOLDATS
ESCLAVES I ESCLAUS
REBELS
VENEDORS I GENT DEL POBLE
que apareixeran al llarg de l'acció.

FITXA TÈCNICA

ESCENOGRAFIA I VESTUARI.....
IL·LUMINACIÓ.....
MAQUILLATGE.....
COREOGRAFIA.....
ESPECIALISTA EN BARALLES.....
SELECCIÓ MUSICAL.....
COORDINACIÓ SO.....
COORDINACIÓ TÈCNICA.....
RÈTOLS.....
FOTO FIXA.....

MUNTATGE I DIRECCIÓ

.....

BIBLIOGRAFIA

1. Llibres consultats

- ABASCAL, M.D.; BENEITO, J.M.; VALERO, F. *Hablar y escuchar*. Barcelona: Octaedro, 1993.
- ATKIN, G. *Improv! A Handbook for the Actor*. Portsmouth: Heinemann, 1993.
- BOIX, A. "Teatro. Unidad didáctica". A: *Crédits variables tipificats 6. Unitats didàctiques*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament, 1996.
- BELBEL, S. "El laberinto del deseo". Prolèg a BENET I JORNET, J. M. *Deseo*. Madrid: Centro documentación Teatral / *El Público*, 1990. (Teatro; 11)
- BENET I JORNET, J. M. *Taller de fantasia - Supertot*. Barcelona: Edicions 62, 1997.
- BENET I JORNET, J. M. "Història d'un text i d'un espectacle". A: *Quan la ràdio parlava de Franco*. Barcelona: Edicions 62, 1980.
- BENET I JORNET, J. M. "Qui sóc i per què escric". *L'escriptor del mes. Crònica d'ensenyament*. [Barcelona] (1991).
- BENET I JORNET, J. M. *El somni de Bagdad*. Barcelona: Bruño, 1992.
- CARBONELL, A. "Introducció". *El somni de Bagdad*. Barcelona: Bruño, 1992.
- CARRILLO, E. [et al.] *Dinamizar textos*. Madrid: Alhambra Longman, 1995.
- CASSANY, D. [et al.] *Ensenyar llengua*. Barcelona: Graó, 1993.
- CASTELLS, J. "Revolta de bruixes en la dramaturgia de Benet". A: *Revolta de Bruixes*. Mataró: Edicions Robrenyo de Teatre de tots els temps, 1976.
- CERDÀ, I; SIMÓ, M. J. *El teatre romàntic. Àngel Guimerà*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. (El gust per la lectura 1994-1995)
- CERDÀ, I; SIMÓ, M. J. *Per escrit. Recursos per treballar l'expressió escrita*. Barcelona: La Magrana, 1996.
- COTS, J. M. [et al] "Conversa(r)". *Caplletra* [Barcelona] (1989), núm. 7.
- CUENCA, M. J. *Comentari de texts*. Picanya: Edicions del Bullent, 1996.
- CHAVARRIA, J. [et al.] *El retaule del flautista. Jordi Teixidor*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. (El gust per la lectura 1997-1998)
- DE LUCA, M. *Didáctica de la lengua oral*. Buenos Aires: Kapelusz, 1983.
- FONTANET, R.; NAVARRA, M. *Antígona. Salvador Espriu*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. (El gust per la lectura 1997-1998)
- FORMOSA, F. "Benet, avui". A *La desaparició de Wendy i altres obres*. Barcelona: Edicions 62, 1974.
- GALLÉN, E. "Benet i Jornet o la passió pel teatre". A: *El manuscrit d'Alí Bei*. Barcelona: Edicions 62, 1985.

- GALLÉN, E. “Estudi introductori”. *Una vella, coneguda olor - Revolta de bruixes*. València: Editorial Tres i Quatre, 1991.
- GALLÉN, E. “L’obra de Josep M. Benet i Jornet”. A: BENET I JORNET, J. M. *Deseo*. Madrid: Centro documentación Teatral / *El Público*, 1990. (Teatro; 11)
- GARCIA, I. [et al.] *Expressió oral*. Barcelona: Alhambra, 1987.
- GARCIA DEL TORO, A. *Comunicación y expresión oral y escrita: la dramatización como recurso*. Barcelona: Graó, 1995.
- GRUP DE RECERCA D’ÉCOUEN *Formar infants productors de textos*. Barcelona: Graó, 1992.
- Mc GUINNESS, E. [et al.] *Drama. Tècniques teatrals per a l’ensenyament*. Barcelona: La Magrana, 1996.
- MARFANY, J. L. “El realisme històric”. A: RIQUER-COMAS-MOLAS, *Història de la literatura catalana*. Vol. 11. Barcelona: Ariel, 1988.
- MENDOZA, A. [et al.] *Didáctica de la lengua para la enseñanza primaria y secundaria*. Madrid: Akal, 1996.
- MOLAS, J. “Pròleg”. *Marc i Jofre, o els alquimistes de la fortuna*. Barcelona: Edicions 62, 1970.
- NADAL, M. “El teatre, el joc apassionat de Josep M. Benet i Jornet”. *Crònica d’ensenyament*. [Barcelona] (març, 1993).
- PAYRATÓ, LL. *Català col·loquial*. València: Universitat de València, 1990.
- PERETA, R. [et al.] *Creatividad teatral*. Madrid: Alhambra Longman, 1995.
- PI DE CABANYES, O.-GRAELLS, G. J. *La generació literària dels setanta*. Barcelona: Pòrtic, 1971.
- REYZAVAL, M.V. *La comunicació oral y su didáctica*. Madrid: la Muralla, 1993.
- SIRERA, R. “La revolta de les bruixes imprudents: notes per a una primera lectura de Josep M. Benet”. *Els Marges* [Barcelona] (1981), núm. 22-23.
- TUSON, A. *Anàlisi de la conversa*. Barcelona: Empúries, 1995.

2. Obra de Josep Maria Benet i Jornet

2.1. Teatre

- Una vella coneguda olor*. 4a ed. Recollida a *Revolta de Bruixes*. València: Eliseu Climent Editor, 1994. (L’Estel/Tres i Quatre; 12)
- Fantasia per a un auxiliar administratiu*. 2a ed. Barcelona: Millà, 1990. (Catalunya Teatral; 245)
- Cançons perdudes*. 2a ed. Barcelona: Millà, 1994. (Catalunya Teatral; 280)
- Marc i Jofre, o els alquimistes de la fortuna*. 3a ed. Barcelona: Edicions 62, 1985. (Els llibres de l’Escorpí. Teatre / El Galliner; 6)
- La nau*. 3a ed. Barcelona: Edicions 62, 1996. (El Cangur; 218)

- L'ocell Fènix de Catalunya, o alguns papers de l'auca*. 2a ed. Recollida a *La desaparició de Wendy*. Barcelona: Edicions 62, 1982. (Els llibres de l'Escorpí. Teatre / El Galliner; 22)
- Berenàveu a les fosques*. 7a ed. Barcelona: Edicions 62, 1996. (El Cangur; 198)
- Tedi de febrer*. Recollida a *La desaparició de Wendy*. Barcelona: Edicions 62, 1982. (Els llibres de l'Escorpí. Teatre / El Galliner; 22)
- La desaparició de Wendy*. 3a ed. Barcelona: Edicions 62, 1996. (El Cangur; 217)
- A la clínica (Apunts sobre la bellesa del temps-1)*. Recollida a *Descripció d'un paisatge i altres textos*. Barcelona: Edicions 62, 1979. (Els llibres de l'Escorpí. Teatre / El Galliner; 48)
- Revolta de bruixes*. 5a ed. València: Eliseu Climent, 1994. (L'Estel / Tres i Quatre; 12)
- Dins la catedral (Josafat)*. Barcelona: Edicions 62, 1985. (Llibres de l'Escorpí. Teatre / El Galliner; 86)
- Rosa o el primer teatre*. Recollida a *Dins la catedral (Josafat)*. Barcelona: Edicions 62, 1985. (Llibres de l'Escorpí. Teatre / El Galliner; 86)
- La fageda (Apunts sobre la bellesa del temps-2)*. Recollida a *Descripció d'un paisatge i altres textos*. Barcelona: Edicions 62, 1979. (Els llibres de l'Escorpí. Teatre / El Galliner; 48)
- Descripció d'un paisatge i altres textos*. Barcelona: Edicions 62, 1979. (Els llibres de l'Escorpí. Teatre / El Galliner; 48)
- Quan la ràdio parlava de Franco*. (Amb aportacions de T. Moix.) Barcelona: Edicions 62, 1995. (Els llibres de l'Escorpí. Teatre / El Galliner; 55)
- Elisabet i Maria*. Barcelona: Edicions 62, 1982. (Els llibres de l'Escorpí. Teatre / El Galliner; 68)
- Baralla entre olors*. Barcelona: Millà, 1981. (Catalunya Teatral; 173)
- El manuscrit d'Alí Bei*. 2a ed. Barcelona: Edicions 62, 1988. (Els llibres de l'Escorpí. Teatre / El Galliner; 90)
- Història del virtuós cavaller Tirant lo Blanc*. 5a ed. Edicions 62, 1991. (Els llibres de l'Escorpí. Teatre / El Galliner; 110)
- Ai, carai!* 2a ed. Barcelona: Edicions 62, 1997. (Els llibres de l'Escorpí. Teatre / El Galliner; 120)
- Desig*. València: Eliseu Climent, 1995. (L'Estel / Tres i Quatre; 24)
- “Dos camerinos (Apunts sobre la bellesa-3)”. *Pausa* [Barcelona] (març 1990), núm. 3.
- Fugaç*. Barcelona: Lumen, 1994. (Teatre català contemporani. Els textos del Centre Dramàtic; 5)
- E. R.* 3a ed. Barcelona: Edicions 62, 1997. (Els llibres de l'Escorpí. Teatre / El Galliner; 140)
- Alopècia*. Recollida a *Testament*. Barcelona: Edicions 62, 1996. (Els llibres de l'Escorpí. Teatre / El Galliner; 149)
- Testament*. Barcelona: Edicions 62, 1996. (Els llibres de l'Escorpí. Teatre/El Galliner; 149)

El gos del tinent. Barcelona: Edicions 62, 1997. (Els llibres de l'Escorpí. Teatre / El Galliner; 159)

Precisament avui. Escrita el 1997. Estrenada al teatre Artenbrut el 27 de juliol de 1997.

2.2. Teatre juvenil

Taller de fantasia (La nit de les joguines). 13a ed. Barcelona: Edicions 62, 1997. (El Cangur; 229)

Supertot. Recollida a *Taller de fantasia (La nit de les joguines)*. 13a ed. Barcelona: Edicions 62, 1997. (El Cangur; 229)

Helena a l'illa del baró Zodíac. 2a ed. Barcelona: Millà, 1988. (Catalunya Teatral; 229)

El somni de Bagdad. 2a ed. Barcelona: Bruño, 1992. (Tinell; 7)

El tresor del pirata negre. 2a ed. Barcelona: Millà, 1992. (Catalunya Teatral; 264)

(Carlota i la dona de neu) La història de Carlota quan se'n va anar a salvar el seu amic de les mans de la dona de neu. Barcelona: Vicens Vives, 1992. (Ala Delta; 42)

2.3. Obres no teatrals

Fideuet i la maldat amb potes. Barcelona: Hyma, 1983.

La malícia del text (Lectures de narrativa i teatre en català). Barcelona: Curial, 1992. (Biblioteca d' Els Marges; 3)

2.4. Produccions per a la televisió

Un somni i mil enganyifes (amb Sergi Shaff). Dramàtic d'una hora, 1978.

La senyora Llopis declara la guerra. Telenovel·la en cinc capítols de 30 minuts, 1980.

A través del celobert. Telenovel·la en cinc capítols de 30 minuts, 1980.

Vídua però no gaire. Sèrie dramàtica en 13 capítols de 30 minuts, 1982.

Una hora en blanc. Sèrie dramàtica en 30 capítols de cinc minuts, 1983-1984.

L'avinguda del Desastre. Sèrie dramàtica en 30 capítols de vuit minuts, 1983-1984.

Recordar, perill de mort. Sèrie dramàtica en 7 capítols d'una hora, 1986.

Gerani a l'hivern. Dramàtic d'una hora, 1987.

Una història particular. Monòlegs, 1987-1989.

Poble Nou Sèrie de 190 capítols de 30 minuts, 1994-1995.

Pedralbes centre. Sèrie de 13 capítols de 40 minuts, 1995.

Rosa: Sèrie de 33 capítols de 50 minuts, escrita conjuntament amb Joan Marimon, 1995-1996.

Nissaga de poder: Sèrie de més de 400 capítols de 30 minuts, 1996-1998. Guionista en cap.

ANNEX

1. QUI SÓC I PER QUÈ ESCRIC¹

El meu avi Josep Benet era un pagès humil de les Borges Blanques, dels que penjaven Macià a la capçalera del llit. Ell i els seus fills no llegien llibres, no assistien a espectacles teatrals; altra feina tenien lluitant amb la misèria. El meu avi Francesc Jornet era un metge força conegut a l'Hospitalet de Llobregat. Va ocupar càrrecs en un partit de dretes, i els rojos el van matar just començada la guerra de 1936. Llegia, però no va voler donar cap mena d'educació seriosa a les seves filles. El meu pare, Pere, odiava haver de fangar, va abandonar la seva terra i es va convertir en comptable. Casant-s'hi, la meva mare, Concepció, va baixar d'escalafó social. Van llogar un pis minúscul a Barcelona, a la Ronda Sant Antoni, i allí vam néixer la meva germana Núria i jo.

A casa hi havia pocs, comptats, llibres. No anàvem al teatre. Tanmateix, així que vaig aprendre a llegir (em va costar molt, era molt talòs), els llibres se'm van convertir en una passió. Entre demanar que em regalessin una joguina o un llibre (no hi havia medis per a les dues coses), preferia un llibre. Els meus tiets de Gironella, on passava els estius, tenien una biblioteca, als meus ulls, abundant i atractiva, del temps de la República, i allí vaig llegir coses en català. A Barcelona llegia novel·les "de duro" en castellà; els meus clàssics van ser Alf Manz (lladres i serenos), José Mallorquí (oest), George H. White (ciència ficció) i Marisa Villardefrancos (sentimental). Però també vaig llegir, per exemple, Jules Verne i Karl May. A penes passava d'això. Un parell de cops vaig actuar en funcions teatrals del col·legi, els Escolapis de Sant Anton. Als quinze o setze anys vaig ingressar, amb passió, al quadre escènic juvenil de la parròquia del Carme.

Sempre vaig voler ser escriptor. Volia ser escriptor com qui vol ser astronauta, sabent que mentida, que mai no ho seria. Compte, durant un temps, el model d'artista en qui somiava era l'escriptor de consum. Les novel·les de Graham Greene les trobava espesses. Jo era un noi de barri, mal adaptat al barri però sense ningú que em donés altres referents. Feble, sense cap confiança en mi mateix i, molt menys, en la meva capacitat intel·lectual, amb uns pares amoïnats per la meva ineptitud...; però escrivia i sabia que mai no deixaria d'escriure, primer novel·les i després teatre, podeu imaginar quina mena de textos. No somiava truites, tenia clar que no estava escrivint res de bo, però l'escriptura era un vici, i la consciència d'aquest vici reprovat per la família, però inevitable, es confon amb l'origen de la consciència de la sexualitat, un altre vici reprovat aleshores per la societat, però també inevitable.

Durant la misèria de la postguerra la meva mare es refugiava en una religiositat sense fisures i el meu pare es refugiava en les minyones que anaven a ballar els dijous al Price. La meva germana era oberta i simpàtica, jo era tímid i esquerp. La meva distracció constant, durant anys, eren els tebeos (els llibres arribaven amb comptagotes, un cada cinc o sis mesos), i jo mateix, amb qualsevol paper, normalment amb els papers que embolicaven els queviures de la plaça, fabricava els meus propis tebeos, col·leccions senceres, incloent dibuix i text. A casa es pensaven que m'agradava dibuixar i que hi tenia mà (mentida), i no donaven relleu al fet que els meus dibuixos sempre anessin acompanyats d'argument. Aquells tebeos maldestres, imatge i diàleg, eren el pont cap al teatre. Però per què el teatre? No ho entenc, és un misteri: l'origen d'aquesta dèria em resulta incomprendible.

---

¹ BENET I JORNET, J. M. "Qui sóc i per què escric". *L'escriptor del mes. Crònica d'ensenyament*. [Barcelona] (1991).

Amb sacrificis (sempre m'ho recordaven), el pare volia que arribés on ell no havia pogut arribar, que estudiés peritatge industrial, i la mare volia retornar-me el lloc que a través seu em concernia, una altra condició social: nosaltres no som genteta, deia sempre. Desastre. Feia campana a les classes, m'escapava a la Biblioteca de Catalunya i m'evadia de responsabilitats llegint autors nous, diferents, una mica més enllà del pur consum. Tenia l'instint de trencar el meu propi sostre d'interessos, i ho feia a les palpentes; absolutament ningú que em guiés i que em digués que potser no estava cometent maldats. Ja ganàpia, amb divuit anys em sembla, en acabar-se unes vacances de Nadal, vaig dir a casa que no tornava a l'Escola Industrial, on anava repetint cursos, i que em posessin a treballar. El meu pare, generós, desesperat, em va preguntar què volia fer a la vida. No m'esperava la pregunta però, per sobtat instint, vaig dir que filosofia i lletres. I em van pagar la finalització del batxillerat (només tenia fets quatre cursos) i em van pagar filosofia i lletres.

Un dels meus millors amics, company de curs, diu que no ha vist mai ningú que passés per la Universitat aprenent tan poc com jo de les matèries que ens ensenyaven. Aprovava perquè a romàniques era impossible suspendre. Però la Universitat va ser molt important per a mi. El meu objectiu no era fer una carrera, era trobar la manera d'aprendre a escriure teatre. Els companys em donaven lliçons de literatura, de pensament, de vida. Els catedràtics, no, però els companys, ja ho crec. Per primera vegada trobava referents. D'altra banda, i també per primer cop, hi havia persones que em valoraven. No gaire, una mica.

El meu pare, per herència familiar, era, només de boca, catalanista i antifranquista. A la Universitat vaig acabar d'entendre que havia de lligar-me a la cultura catalana i vaig participar, sense cap protagonisme, en la lluita antifranquista. Però no vaig participar en cap partit. Amb Joaquim Molas, a través de Joan-Lluís Marfany, en classes clandestines, vaig aprendre el que sé, sobretot, de literatura catalana del XIX i del XX. A l'EADAG, a través d'Adrià Gual, vaig connectar amb la gent que protagonitzaria la renovació teatral a Barcelona. L'any 1963, impensadament, vaig guanyar el Premi "Josep M. de Sagarra" de teatre. Va ser l'inici d'una "carrera" d'autor de literatura dramàtica que somiava però que considerava impensable.

Sóc escriptor de teatre, diria, per una mena de fatalitat inevitable, malgrat jo mateix, malgrat les meves mancances, les meves febleses. Hi ha d'haver una altra anàlisi més racional que aquesta, però l'amor al teatre ha estat i és una obsessió que condiona per complet la meua vida. Tinc molt poca confiança en mi mateix, però sé que mai no deixaré d'escriure teatre, mai no deixaré de lluitar per crear unes peces teatrals sempre més rigoroses i ambicioses que les que he escrit abans. Encara que m'estimbi. Però m'estimbaré intentant aixecar el propi llistó. Escriure no és senzill. Cada vegada menys. Escriure no és posar-te a pixar i suposar, pretensió elemental, que pixes or. Escriure ha de suposar una pretensió diferent i desmesurada, ha de ser voler edificar una catedral, feina plena d'infinits problemes que no és segur si sabràs resoldre'ls.

Els "temes" de les meves obres són limitats. Lluito per esprémer-los, per oferir-los amb el màxim de complexitat, i sé que les alternatives són dues: o bé no ho aconsegueixo i fracasso, o bé ho aconsegueixo i tota una part del meu limitadíssim camp d'acció resta exhaurida i intransitable per sempre. D'un cantó o de l'altre, doncs, el terror s'imposa quan acabo una obra nova.

Escric teatre, els meus textos busquen convertir-se en espectacle teatral. Malgrat una instintiva misantropia estimo el tracte amb la gent de teatre i trobo que el curs dels assaigs és una experiència fascinant, enriquidora. Sé que, dins de l'espectacle, sóc una entre tantes peces que el componen, i que l'experiència del muntatge pot obligar a revisar el text. Hi compto. La peça tornarà a ser només meva, és un dir, quan torni al llibre, a la literatura estricta.

Una nit d'estrena és la cosa més angoixosa del món. Però també la més bella, i no la canviaria per res.

Josep M. Benet i Jornet